

İSTANBUL TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş.
BORSA İSTANBUL A.Ş. BORÇLANMA ARAÇLARI PİYASASI TAKAS VE MERKEZİ
KARŞI TARAF HİZMETİ ESASLARI PROSEDÜRÜ

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Prosedürün amacı, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketinin, BİAŞ Borçlanma Araçları Piyasası'nda merkezi takas kuruluşu olarak vereceği takas ve merkezi karşı taraf hizmetine yönelik üyelik, teminat, takas, temerrüt, disiplin, gelir ve diğer konulara ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Prosedür, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketinin merkezi takas kuruluşu olarak BİAŞ Borçlanma Araçları Piyasası'nda vereceği takas ve merkezi karşı taraf hizmetlerine yönelik üyelik, teminat, takas, temerrüt, saklama, hak kullanım, transfer, disiplin, gelir ve diğer konulara ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Prosedür, 30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 77 ve 78 inci maddeleri, 27.06.2013 tarih ve 28690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'un 10 uncu maddesi, 30.05.2013 tarih ve 28662 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmelik, 18.07.2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği, 14.08.2013 tarih ve 28735 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği, 28.06.2014 tarih ve 29044 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemlerinin Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik ve İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Borsa İstanbul A.Ş. Borçlanma Araçları Piyasası Takas ve Merkezi Karşı Taraf Hizmeti Esasları Yönergesi'ne dayanılarak düzenlenmiştir.

Tanım ve Kısaltmalar

MADDE 4- (1) Bu Prosedürde geçen;

- a) **Açık Teklif Yöntemi:** Takasbank'ın bir işlemin eşleştiği anda Piyasa katılımcıları arasına girerek alıcıya karşı satıcı ve satıcıya karşı ise alıcı konumuna geçmesini,
- b) **Birim Teminat Değeri:** Sözleşme büyüklüğü ve portföy bazında teminatlandırma etkisinden bağımsız olarak bir birim kıymet için tesis edilmesi gereken teminat tutarını,
- c) **Borçlanma Araçları:** İhraççıların ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde borçlu sıfatıyla düzenleyerek ihraç ettikleri tahvilleri, paya dönüştürülebilir tahvilleri, değiştirilebilir tahvilleri, bonoları, kıymetli maden bonolarını, kira sertifikaları (sukuk) ve niteliği itibari ile borçlanma aracı olduğu Kurulca kabul edilen tüm sermaye piyasası araçlarını,
- ç) **Borsa/BİAŞ:** Borsa İstanbul Anonim Şirketi'ni,
- d) **Çoklu Pozisyon Hesabı:** Takasbank nezdinde MKT üyeleri adına açılan, üyelerin kendi portföylerine veya müşterilerine ait pozisyonlarının toplu olarak izlendiği ancak her hâlükârda MKT üyesinin kendisine ait pozisyonlarla müşterilerine ait pozisyonların ayrıştırıldığı hesapları,
- e) **Değerlenmiş Teminat:** Toplam yatırılmış teminatın, teminat değerlendirme katsayıları, grup limitleri ve alt grup limitleri uygulaması sonucu hesaplanan tutarını,
- f) **DİBS:** Devlet iç borçlanma senetlerini,
- g) **EFT:** Elektronik Fon Transfer Sistemini,

- ğ) **EMKT:** Elektronik Menkul Kıymet Transfer Sistemini,
- h) **Genel Müdür:** İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürü'nü,
- i) **Genel Yönetmelik:** 30/05/2013 tarihli ve 28662 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmeliği,
- i) **Gün İçi Risk Hesaplama:** Gün içerisinde belirlenen teminat ve pozisyonlara ilişkin son bakiyeler ve fiyatlar kullanılarak yapılan risk ve teminat değerlemelerini,
- j) **İhraççı:** Sermaye piyasası araçlarını ihraç eden, ihraç etmek için Kurula başvuruda bulunan veya sermaye piyasası araçları halka arz edilen tüzel kişileri,
- k) **İşlemci Kuruluş:** Piyasada işlem yapma yetkisi bulunan ancak söz konusu işlemlere ilişkin yükümlülüklerin tasfiyesini bir genel MKT üyesi aracılığı ile gerçekleştiren kuruluşu,
- l) **Kanun:** 30/12/2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nu,
- m) **KAP:** Kamuyu Aydınlatma Platformu'nu,
- n) **Kolektif Yatırım Kuruluşları:** Yatırım fonları, bireysel emeklilik fonları ve yatırım ortaklıklarını,
- o) **Kurul:** Sermaye Piyasası Kurulu'nu,
- ö) **MKK:** Merkezi Kayıt Kuruluşu Anonim Şirketini,
- p) **MKT:** Merkezi karşı tarafı,
- r) **Menkul Kıymet:** Borsa İstanbul Borçlanma Araçları Piyasası'nda işlem gören ve 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda menkul kıymet olarak tanımlanmış her türlü sermaye piyasası aracını,
- s) **Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği:** 14.08.2013 tarihli ve 28735 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'ni,
- ş) **Merkezi Takas Yönetmeliği:** 18.07.2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği'ni,
- t) **ÖSBA:** Özel sektör borçlanma araçlarını,
- u) **ÖKT:** Ödeme Karşılığı Teslimatı (Delivery Versus Payment),
- ü) **Özel Statülü Katılımcı:** Takasbank tarafından TCMB'nin onayını almak kaydıyla sisteme üye diğer katılımcılardan farklı kurallara tabi tutulan tüzel kişiyi,
- v) **Pay:** Ortaklığın sermayesini temsil eden ve sahibine ortaklık hakkı veren menkul kıymeti,
- y) **Piyasa:** Borsa İstanbul A.Ş. Borçlanma Araçları Piyasası'nı,
- z) **Pozisyon:** Piyasa'da gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan takas borç ve alacaklarını,
- aa) **Prosedür:** Yönergede belirlenen kural ve esaslar çerçevesinde işleyiş ve uygulamalara ilişkin usulleri içeren ve Genel Müdür tarafından onaylanan uygulama esaslarını,
- bb) **PTRM:** BISTECH emir/işlem öncesi risk yönetimi sistemi,
- cc) **PTRM Teminat Hesaplama Yöntemi:** Borsa tarafından yayımlanan "BISTECH İşlem Öncesi Risk Yönetimi (PTRM) Uygulama Usulü Ve Esasları" dokümanında belirtilen yöntemini,
- çç) **Sistem:** BİAŞ Borçlanma Araçları Piyasası'nda gerçekleştirilen işlemlerin takası amacıyla oluşturulan Takasbank sistemini,
- dd) **Takas:** 6493 sayılı Ödeme Ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri Ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nde yer alan takas tanımını,
- ee) **Takasbank:** Reşitpaşa Mahallesi, Borsa İstanbul Caddesi, No:4 Emirgan, Sarıyer, 34467 İstanbul /Türkiye adresinde faaliyetini sürdüren İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketini,
- ff) **Teminat Hesapları:** Takasbank nezdinde MKT üyeleri adına açılan, üyelerin kendi portföylerine veya müşterilerine ait pozisyonlar nedeniyle bulundurmaları gereken teminatların izlendiği hesapları,
- gg) **Takas İçin Alınan Teminat:** MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlerde, bir temerrüdün vukuu bulması ile bu temerrüdün çözülmesine kadar geçen sürede, temerrüde

konu menkul kıymetin fiyat değişim riskinden etkilenilmemesi amacıyla üyelerden tahsil edilen tutarı,

- ğğ) **TCMB:** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketini,
- hh) **TETS:** Takasbank Elektronik Transfer Sistemi'ni,
- ıı) **TIC:** Bankaların TCMB nezdindeki nakit hesaplarını,
- ii) **Üye:** Takasbank tarafından Piyasa'da merkezi karşı taraf olarak verilen takas hizmetlerine taraf olmalarına, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 6 ncı maddesi çerçevesinde izin verilen MKT üyelerini,
- jj) **Yatırım Kuruluşu:** Kurul'dan yatırım hizmet ve faaliyetlerinde bulunmak üzere izin almış aracı kurumlar ile yatırım hizmeti ve faaliyetinde bulunmak üzere kuruluş ve faaliyet esasları Kurulca belirlenen diğer sermaye piyasası kurumlarını ve bankaları,
- kk) **Yönerge:** İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. BİAŞ Borçlanma Araçları Piyasası Takas ve Merkezi Karşı Taraf Hizmeti Esasları Yönergesini,
- ll) **Yönetim Kurulu:** Takasbank Yönetim Kurulu'nu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM **Üyeliğe İlişkin Esaslar**

Üyelik

MADDE 5- (1) Yönergenin 8 inci maddesinde belirlenen şartları sağlayan yatırım kuruluşları Yönetim Kurulu tarafından yetkilendirilmeleri koşuluyla Piyasa'da yapılan işlemler için Sistemde Takasbank tarafından verilecek MKT uygulamasına üye olabilirler.

(2) TCMB sistemde özel statülü katılımcı olup, herhangi bir başvuru ve değerlendirmeye gerek olmaksızın Piyasa'da yapılan işlemler için Takasbank tarafından verilecek MKT uygulamasının doğal üyesidir.

Üyelik Türleri

MADDE 6- (1) Üyeler, doğrudan MKT üyesi ve genel MKT üyesi olmak üzere ikiye ayrılır. Piyasada MKT üyeleri MKT hizmeti verilmesine veya verilmemesine bakılmaksızın tüm işlemleri gerçekleştirmeye yetkilidir.

(2) Doğrudan MKT üyeleri, sadece kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir.

(3) Genel MKT üyeleri, kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerinin yanı sıra işlemci kuruluşların takas işlemlerini de gerçekleştirmeye yetkilidirler.

(4) Genel ve doğrudan MKT üyeliği ayrımı, üyenin öz sermaye tutarı, iç sistemlerinin ve teknik altyapısının yeterliliği ile Takasbank tarafından gerçekleştirilen içsel derecelendirme, mali tahlil ve istihbarat çalışmaları dikkate alınarak yapılır.

(5) Piyasada işlem yapan üyeler, statü değişikliği talep etmediği sürece doğrudan MKT üyesi olarak kabul edilir.

(6) Piyasada genel MKT üyeliği için başvurular Prosedürün yürürlüğe giriş tarihi ile başlar.

Üyelik Türleri Arasında Geçiş

MADDE 7- (1) Genel ve doğrudan MKT üyelerinin üyelik durumları Takasbank tarafından belirlenmiş olan şartlara uyumları gözetilerek değiştirilebilir. Bu kapsamda, bir doğrudan MKT üyesi sonradan genel MKT üyesi olarak kabul edilebileceği gibi, bir genel MKT üyesi de doğrudan MKT üyesi olarak kabul edilebilir.

(2) Genel MKT üyeleri, doğrudan MKT üyesi olmak için başvurabilir. Genel MKT üyelerinin bu yöndeki başvuruları eğer varsa takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluşlara ilişkin tüm hak yükümlülük ve hesapların devir veya tasfiyesi kaydıyla Takasbank tarafından kabul edilebilir.

- (3) Genel MKT üyeliği kriterlerini taşıyan doğrudan MKT üyelerinin genel MKT üyeliği başvuruları Takasbank tarafından 2 ay içerisinde karara bağlanır. 2 aylık sürenin hesaplanmasında ek bilgi ve belge talep edilmesi nedeniyle geçen süre dikkate alınmaz.
- (4) Genel MKT üyeliği şartlarını kaybeden üyeler, şartların kaybedildiğinin Takasbank tarafından kendilerine bildirildiği tarihten itibaren, Yönetim Kurulu tarafından belirlenen süre içerisinde, ilgili kriterleri tekrar sağlayamamaları halinde, Yönerge'nin 8 inci maddesinde yer alan şartları taşımaları kaydıyla, doğrudan MKT üyesi olarak yetkilendirilebilirler. Bu takdirde, varsa işlemci kuruluşlara ilişkin tüm hak, yükümlülük ve hesapların bir başka genel merkezi karşı taraf üyesine devri veya tasfiyesinin tamamlanması zorunludur. Bu zorunluluğun yerine getirilmemesi durumunda Yönergenin 13 üncü maddesi uygulanır.

MKT Üyelik Şartları

MADDE 8- (1) Üyelik şartlarının sağlandığının tespiti ve değerlendirmesi Takasbank'a ait olup üyelik için MKT Yönetmeliği'nin 7 inci maddesinde belirtilen şartlara ilaveten asgari olarak aşağıdaki koşulların sağlanmış olması gerekmektedir.

- a) Merkezi Takas Yönetmeliği'nin üyeliğe ilişkin şartlarının sağlanmış olması,
  - b) Piyasa'da mevzuata aykırılıklar sebebiyle işlem yapma yetkisinin kaldırılmamış olması,
  - c) İçeriği Takasbank tarafından belirlenen MKT hizmetine ilişkin sözleşme ve/veya taahhütnamelerin imzalanarak Takasbank'a ibraz edilmiş olması,
  - ç) Mali bünyesinin Takasbank'a karşı taahhütlerini yerine getirebilecek düzeyde olması,
  - d) Takasbank tarafından talep edilecek diğer bilgi ve belgelerin sunulmuş olması.
  - e) Üyelerin Yönetim Kurullarınca; bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemleri ile ilgili Takasbank tarafından belirlenen örneğe uygun beyannameyi onaylayarak ibraz etmiş olmaları,
  - f) Takasbank, MKK ve Takasbank tarafından belirlenen muhabir bankalar nezdinde ilgili hesapların açılması.
- (2) Aracı Kurumların Doğrudan MKT üyesi olabilmesi için birinci fıkrada sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartlarında sağlanmış olması gerekmektedir.
- a) Borsa'da Borsa mevzuatı çerçevesinde Piyasa'ya üye olunması,
  - b) İlgili mevzuat uyarınca sınırlı veya genel saklama hizmetine ilişkin yetkisinin bulunması,
  - c) Asgari 10.000.000 TL öz sermayeye sahip olması,
  - ç) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari D notuna sahip olması.
- (3) Bankaların Doğrudan MKT üyesi olabilmesi için birinci fıkrada sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartlarında sağlanmış olması gerekmektedir.
- a) İlgili mevzuat uyarınca sınırlı veya genel saklama hizmetine ilişkin yetkisinin bulunması,
  - b) Asgari 50.000.000 TL özsermayeye sahip olması,
  - c) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari D notuna sahip olması.
- (4) Aracı Kurumların Genel MKT üyesi olabilmesi için birinci fıkrada sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartlarında sağlanmış olması gerekmektedir.
- a) Yapılan işlemlerden kaynaklanan pozisyonları ve teminatları saklamasına imkân veren genel saklama hizmetine ilişkin faaliyet izninin alınmış olması,
  - b) Asgari 75.000.000 TL tutarında öz sermayeye sahip olması,
  - c) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari B notuna sahip olması.
- (5) Bankaların Genel MKT üyesi olabilmesi için birinci fıkrada sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartlarında sağlanmış olması gerekmektedir.
- a) Yapılan işlemlerden kaynaklanan pozisyonları ve teminatları saklamasına imkân veren genel saklama hizmetine ilişkin faaliyet izninin alınmış olması,
  - b) Asgari 500.000.000 TL tutarında öz sermayeye sahip olması,

- c) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari B notuna sahip olması.
- (6) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme çalışması kapsamında firmanın notunun belirlenmesinde ilgili firmanın mali tabloları, faaliyet raporu, firma tanıtıcı bilgiler formu, firma ana bilgiler formu, piyasalardaki işlem hacimleri, Türk Lirası saklama bakiyeleri, temerrüt ve istihbarat bilgileri, varsa derecelendirme kuruluşlarından alınan notlar, piyasa istihbarat bilgileri ile yazılı ve görsel medyada çıkan haberler kullanılır. Takasbank kullandığı içsel derecelendirme metodolojisinde dikkate aldığı parametreler ile bu parametrelerin derecelendirme notlarına etkisini internet sitesinde duyurur.
- (7) Takasbank teknik altyapı, bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemlerinde arayacağı asgari kriterleri belirlemeye, aranan kriterleri karşılayamayan kuruluşlara uyum için süre vermeye, taahhüt almaya ve kriterlerin sağlanıp sağlanmadığını denetlemeye yetkilidir.
- (8) Yönetim kurulu, asgari öz kaynak tutarlarını ilgili sermaye piyasası ve bankacılık düzenlemeleri ile piyasa şartlarını dikkate alarak artırmaya veya eski düzeyine kadar indirmeye yetkilidir.

Üyelik Başvurusu ve Kabulü

MADDE 9- (1) Üyelik için başvuracak kuruluşların, Takasbank Genel Müdürlüğü'ne hitaben başvuru talebini ve bu Prosedürde üyelik için aranan şartların yerine getirildiğini tevsik eden bilgi ve belgeleri içeren bir yazı ile müracaatta bulunması ve bu yazının ekinde, Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesinde belirtilen bilgi ve belgeler ile aşağıda belirtilen belgeleri Takasbank'a göndermeleri gerekmektedir.

- Üyelik başvuru formu,
  - Yetki Belgesi (noter tasdikli örneği),
  - Doğrudan MKT üyeliği için başvuran üyelerin Piyasa'da faaliyet gösterdiğine dair Borsadan alınacak belge,
  - Üyelik Sözleşmesi ve Sözleşme Öncesi Bilgi Formu
  - Nakit, Kıymet, Teminat, Şartlı Virman ve Elektronik Fon Transfer Talimatı Taahhütnamesi,
  - Faks Cihazı ile İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'ye Gönderilecek Müşteri Talimatları ile İlgili Uygulama Sözleşmesi,
  - Takasbank tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde talep edilecek diğer belgeler.
- (2) Üyelik başvurularının Takasbank tarafından değerlendirmeye alınması için, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan bilgi ve belgeler ile Takasbank tarafından istenecek diğer bilgilerin tamamlanmış olması gerekir. Takasbank yapılan başvuruları 8 inci maddede aranan şartların yerine getirilip getirilmediği açısından değerlendirir. Başvuruya ilişkin Takasbank tarafından alınan karar ilgiliye yazılı olarak 2 ay içerisinde bildirilir. 2 aylık sürenin hesaplanmasında ek bilgi ve belge talep edilmesi nedeniyle geçen süre dikkate alınmaz.
- (3) Üyelik başvurusu kabul edilen kurumun Takasbank nezdinde faaliyetlerine başlayabilmesi için üyelik başvurusunun uygun görüldüğünün tebliğinden itibaren 1 ay içerisinde;
- Üyelik giriş ücretini yatırması,
  - Üyelik teminatını yatırması,
  - Garanti Fonu katkı payını yatırması,
  - Takasbank sistemi üzerinde Üye adına işlem yapacak olan personeli yetkilendirmesi gerekir.

Aksi takdirde ilgili kuruma verilen üyelik izni iptal edilir. Söz konusu yükümlülüklerin yerine getirildiği tarih, kurumun Piyasa'da sunulan merkezi karşı taraf hizmetine üye olduğu tarih olarak kabul edilir ve üye bu tarihten itibaren işlem yapmaya hak kazanır.

Üyelerin Genel Yükümlülükleri

MADDE 10- (1) Üyelerin aşağıda sayılan hususlara uyması zorunludur:

- Bu Prosedür ve ilgili diğer mevzuatla piyasa takas işlemleri ve merkezi karşı taraf hizmetine ilişkin olarak belirlenen tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,

- b) Müşterilerine ve diğer üyelere karşı iyi niyet ve dürüstlük ilkelerine uygun davranmak,
  - c) Takasbank tarafından öngörülen garanti fonu katkı paylarını yatırmak,
  - ç) MKT üyesi olabilmek için gerekli iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim mekanizmalarının sürekliliğini sağlamak amacıyla gerekli tüm önlemleri almak,
  - d) Çoklu müşteri pozisyon hesaplarında diğer müşterilerin pozisyonlarının da izlendiği, bu hesaplarla ilişkilendirilen teminatların çoklu hesaptan kaynaklanan toplam risk için kullanılacağı ve bu hesaplarla ilişkilendirilen teminatların Takasbank tarafından üyeye ait olduğunun kabul edildiği hususunda müşterilerini bilgilendirmek,
  - e) Portföy hesapları için yatırılacak teminatları tamamen kendilerine ait varlıklardan karşılamak,
  - f) Çoklu müşteri pozisyon hesapları için yatırılacak teminatları kendilerine ait veya Kanun'a uygun olarak üzerinde tasarruf yetkisi kazandığı teminatlarla karşılamak,
  - g) Çoklu müşteri pozisyon hesapları için yatırılan teminatlar müşterilerden veya diğer kişi ve kurumlardan mülkiyet devri sözleşmeleriyle sağlanmışsa, mülkiyet devir sözleşmelerinin muhafazasını, teminatların sağlandığı müşteri, kişi ve kurumlar ile çoklu müşteri pozisyon hesaplarına yatırılan teminatların eşleştirilmesini temin edecek etkin bir kayıt ve takip sistemi kurmak,
  - ğ) Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin Kanun ve diğer ilgili düzenlemelerde yer alan tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,
  - h) Takasbank tarafından talep edilen aidat, ücret, komisyon ve diğer yükümlülükleri süresi içinde yerine getirmek,
  - ı) Takasbank'ın yapacağı sistem değişikliklerine belirlenen süreler içerisinde uyum sağlamak ve testlere iştirak etmek,
  - i) Takasbank nezdindeki pozisyon hesapları ile kendi nezdindeki portföy/müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,
  - j) Teminatları Takasbank nezdindeki ilgili teminat hesaplarına yatırmak,
  - k) Bu Prosedür kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak Takasbank ve Kurul tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından görevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak,
  - l) Yasal olarak tutmakla yükümlü oldukları defter ve kayıtlara ek olarak, Takasbank tarafından kararlaştırılan diğer kayıtları tutmak, bilgi ve belgeleri usulüne göre düzenlemek; bunları periyodik olarak veya Takasbank'ın istediği zamanlarda Takasbank'a iletmek ve söz konusu kayıt ve belgeleri 1 yıl boyunca saklamak,
  - m) Doğrudan veya dolaylı yönetim kontrolüne sağlayan payların devredilmesi durumunda, Takasbank'a 15 gün içerisinde bildirimde bulunmak.
  - n) Merkez adresi, Yönetim Kurulu Üyeleri ve Genel müdür değişikliklerinin en geç değişikliğin gerçekleştiği tarihi izleyen iş günü Takasbank'a bildirmek,
  - o) Bu Prosedür kapsamındaki diğer yükümlülüklerini süresi içerisinde ve eksiksiz olarak yerine getirmek.
- (2) Herhangi bir üyenin, yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getiremeyeceğini öngörmesi halinde, durumu sebeplerini de içeren tüm tevsik edici bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Kurula ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarına bildirmesi zorunludur. Söz konusu bildirim, Takasbank'ın bu Prosedür'de belirlenen tedbirleri almasına engel teşkil etmez.
- (3) Üyeler Prosedür kapsamında düzenlenen faaliyetler çerçevesinde gerçekleştirmiş olduğu işlemlere ilişkin tüm yükümlülüklerin ifası ile çalışanlarının görevleri çerçevesinde yaptıkları işlerden sorumludur.
- (4) Doğrudan MKT üyeleri, kolektif yatırım kuruluşları adına gerçekleştirdikleri dâhil Piyasa'da gerçekleştirmiş oldukları tüm işlemlerin takasından sorumludur. Piyasada mevzuat çerçevesinde izin verilen yöntemlerle başka bir üyeye devredilen pozisyonlara ait sorumluluk devralan üyeye aittir.

- (5) Üyeler işlemlerini yetkilendirdiği personel adına tahsis edilen kullanıcı kodu ve şifreleri kullanarak uzaktan erişim yoluyla gerçekleştirirler. Tahsis edilen şifre kullanılarak sistemde yapılan işlemler ile şifrenin yetkisiz kişilerce kullanımından doğan sorumluluk üyeye aittir.
- (6) Sisteme erişimin mümkün olmadığı durumlarda işlemler üyeyi temsil yetkisi bulunan kişilerce verilecek yazılı talimatlar çerçevesinde Takasbank tarafından gerçekleştirilebilir.

Genel MKT Üyelerinin Sorumluluğu

MADDE 11- (1) Bir işlemci kuruluşun takas işlemlerini gerçekleştiren genel MKT üyesi, ilgili işlemci kuruluşun kendisi üzerinden gerçekleştirdiği işlemlere ilişkin yükümlülüklerini Takasbank'a karşı kayıtsız şartsız yerine getirmekle sorumludur. Takası gerçekleştiren genel MKT üyesi ile takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluş; işlemci kuruluşun kendisine ve müşterilerine ait ilgili genel MKT üyesi üzerinden gerçekleştirdiği işlemler nedeniyle Takasbank'a karşı oluşan yükümlülüklerden müşterek borçlu ve müteselsil kefil olarak sorumludurlar.

- (2) Bir genel MKT üyesi; takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluşların, 12 nci maddedeki yükümlülükleri yerine getirip getirmediğini takip etmekle, yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin anlaşılması halinde gerekli tüm tedbirleri almakla ve tedbirlere rağmen yükümlülüklerin hala yerine getirilmediğinin tespiti halinde ise aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan hükümlere uygun hareket etmekle görevlidir.
- (3) Genel MKT üyesinin bu maddenin ikinci fıkrasında ifade edilen sorumluluğu, ilgili işlemci kuruluşun Piyasa'da gerçekleştirdiği işlemlerden dolayı Takasbank'a karşı olan tüm hak, yükümlülük ve hesaplarının başka bir genel MKT üyesine devri veya tasfiyesinin gerçekleşmesi şartıyla kaldırılır.

İşlemci Kuruluşların Sorumluluğu

MADDE 12- (1) İşlemci kuruluşların pozisyon ve teminatları genel MKT üyelerine bağlı münhasıran açılmış alt hesaplarda izlenir.

- (2) İşlemci kuruluşlar aşağıdaki hususların temini ile yükümlüdür:
  - a) Pozisyon ve teminatların, gerek kendisi gerekse genel MKT üyesi nezdinde izlenmesi ve teminatlandırma yöntemleri ile ilgili olarak bu Prosedür'de yer alan düzenlemelere uymak,
  - b) Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin Kanun ve diğer ilgili düzenlemelerde yer alan tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,
  - c) Bağlı olduğu genel MKT üyesi nezdindeki kendi müşterilerine ait hesaplar ile kendi nezdindeki müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,
  - ç) Kendi müşterilerine ait genel MKT üyesi veya Takasbank nezdinde açılan teminat hesapları üzerindeki tasarruf yetkisinin ilgili genel MKT üyesine ait olduğu ve Takasbank tarafından bu yetkinin sadece kendi nezdindeki hesaplar ile ilgili olarak ve bulunması gereken teminatla sınırlı olarak kısıtlandığı hususlarında müşterilerinin tam ve doğru olarak bilgilendirilmesini temin etmek,
  - d) Bu Prosedür kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak ilgili genel MKT üyesi, Takasbank ve Kurul tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından görevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak.
- (3) İlgili genel MKT üyesi tarafından, herhangi bir işlemci kuruluşun bu maddenin ikinci fıkrasında sayılan yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getirmediğinin tespiti halinde durum söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmediğini tevsik edici tüm bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Takasbank'a iletilir ve Takasbank söz konusu aykırılıkların giderilmesini teminen gerekli tüm tedbirler alınır.
- (4) İşlemci kuruluşların müşterilerinin korunmasını teminen, genel MKT üyesi tarafından alınan tüm tedbirlere rağmen ilgili işlemci kuruluşun yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmediği hallerde, işlemci kuruluşun müşterilerine ait pozisyon ve teminatlar, aralarındaki sözleşme çerçevesinde ilgili genel MKT üyesinin Takasbank'a ilettiği talep üzerine, talepte bulunan genel MKT üyesine

devredilir. Devir Takasbank tarafından belirlenen pozisyon ve teminatların fiyatları dikkate alınarak yapılır. İşlemci kuruluş devredilen müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin sahiplik bilgilerini, devralan Üyeye bildirir. Takasbank tarafından, ilgili genel MKT üyesinden alınan devir gerekçeleri ile devir işlemi hakkında 1 iş günü içinde Kurula ve ilgili kamu otoritesine bilgi verilir.

(5) İşlemci kuruluşlara ilişkin ilgili oldukları diğer düzenlemelerde yer alan hükümler saklıdır.

Üye Faaliyetlerinin Kısıtlanması

MADDE 13- (1) Üyelerin bu Prosedür kapsamındaki faaliyetleri, aşağıdaki durumlarda Takasbank tarafından kısıtlanabilir.

- a) Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 13 üncü ve/veya Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 14 üncü maddesi uyarınca, takas hizmeti verilen piyasa veya sermaye piyasası araçlarında faaliyetlerinin durdurulması veya üyelikten çıkarılması,
  - b) Yönerge, Prosedür ve üyelik sözleşmesinde belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi,
  - c) Üye ile ilgili; protesto, haciz, ihtiyati tedbir gibi olumsuzluklar tespit edilmesi, faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulması, ilgili faaliyet yetki belgesinin iptali, herhangi bir nedenle Piyasa'da işlem gören sermaye piyasası araçları ile ilgili işlem yapmasının yasaklanması, haklarında tedrici tasfiye ya da iflas kararı verilmiş olması veya olumsuz istihbarat alınması,
  - ç) Takasbank tarafından periyodik olarak yapılan; istihbarat, mali tahlil ve/veya derecelendirme çalışması sonucu üyenin kredi değerliliğinin olmadığı veya azaldığının tespit edilmesi.
- (2) Bu maddede yazılı durumlardan birinin ortaya çıkması halinde Takasbank, üyenin mevcut pozisyonlarının kısmen veya tamamen tasfiye edilmesini kararlaştırabilir.
- (3) Üyenin faaliyetlerinin bu maddede yer alan hususlar nedeniyle kısıtlanması halinde durum, Borsa'ya, Kurul'a ve ilgili kamu otoritesine bildirilir.
- (4) Takasbank, faaliyetleri durdurulan veya üyelikten çıkarılan kurumun takas işlemlerinin tamamlanması amacıyla aşağıdaki tedbirler dâhil gerekli gördüğü her türlü tedbiri almaya yetkilidir.
- a) Üyenin doğrudan Takasbank nezdindeki hesapları üzerinde işlem yapmasını engellemek,
  - b) Takas borçlarının kapatılması amacıyla üyenin takas alacaklarını kullanmak,
  - c) Üyenin Takasbank nezdinde serbest hesaplarında bulunan varlıklarına başvurmak.

Üyeliğin Sona Ermesi

MADDE 14- (1) MKT üyeliği,

- a) Bu Prosedür ve ilgili diğer düzenlemelerde belirlenen MKT üyeliği şartlarından herhangi birinin kaybedildiğinin Takasbank tarafından tespit edilmesi,
  - b) Bu Prosedür veya ilgili diğer düzenlemelerde yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle MKT sisteminin güvenli ve kesintisiz işlemlerini tehlikeye düşürecek önemli nitelikte risklerin ortaya çıktığının Takasbank tarafından tespit edilmesi,
  - c) MKT Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükümleri çerçevesinde faaliyetleri kısıtlanan MKT üyelerinin aynı maddenin altıncı fıkrası ile kendilerine verilen azami altı aylık süre içinde ilgili yükümlülüklerini yerine getirmemiş olması,
  - ç) MKT üyesinin kendisinin talep etmesi,
- hallerinde Yönetim Kurulu kararı ile sona erdirilebilir.

(2) Bu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi çerçevesinde MKT üyeliğini sona erdirmek isteyenler, durumu Takasbank'a yazılı olarak bildirir. Şu kadar ki, MKT üyeliğini sona erdirmek isteyen ilgili üyenin, MKT Yönetmeliğinin ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki tüm yükümlülüklerini yerine getirmiş olması şarttır. Bu hallerde Yönetim Kurulu, MKT üyeliğini sona erdirmeye izin verebilir.

(3) Takasbank, bir MKT üyesinin üyeliğini sona erdirirken Borsa'nın görüşünü alır.

- (4) Takasbank, MKT üyeliği sona erdirilenlerin, takasını gerçekleştirdiği işlemci kuruluşlara ait işlemlerin düzenli ve kesintisiz bir şekilde yürütülmesini teminen, ilgili işlemci kuruluşlara ve onların müşterilerine ait pozisyonların başka bir genel MKT üyesine devri de dâhil olmak üzere gerekli tüm tedbirleri almaya yetkilidir.
- (5) MKT üyeliğinin sona erdirilmesi durumunda dâhi, üyeliğin sona erdirilmesine ilişkin Yönetim Kurulu kararı tarihine kadar yapılmış işlemlerle ilgili söz konusu kuruluşun Takasbank'a karşı bu Prosedür ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki yükümlülükleri devam eder.
- (6) MKT üyeliği sona erdirilen üye hakkında; Kurul, ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili piyasa yöneticisinin ivedilikle bilgilendirilmesi zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Takas ve MKT Hizmeti Esasları

Takasbank'ın Sorumluluğu

MADDE 15- (1) Takasbank, Piyasa'da gerçekleştirilen ve sistemde takası yapılan işlemlerde açık teklif yöntemiyle merkezi karşı taraftır. Söz konusu işlemlerde Takasbank alıcıya karşı satıcı, satıcıya karşı ise alıcı konumunda takasın tamamlanmasını taahhüt eder. Takasbank; Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla, üyeler tarafından bu Prosedürde ve mevzuatta belirlenen usul ve esaslara uygun olarak Piyasa'da yaptıkları işlemlerden kaynaklanan takas yükümlülüklerini merkezi karşı taraf olarak üstlenir.

- (2) Açık teklif yönteminde Takasbank'ın işlemin taraflarına karşı olan yükümlülüğü, alım ve satım emirlerinin Piyasa'da eşleştiği anda başlayıp, takasın tamamlanmasıyla son bulur. Borsa tarafından iptal edilen işlemlere ilişkin, Takasbank'ın taraflara karşı olan yükümlülüğü, Takasbank tarafından işlemlerin iptal edildiğine dair güncellemeler yapıldığı anda ortadan kalkar. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin dördüncü fıkrası çerçevesinde işlem bazında üyeye tahsis edilen limitin aşıldığı durumda, Yönetmeliğin 33 üncü madde hükümleri saklı kalmak üzere, imtina ettiği işlemlerden kaynaklanabilecek zararlardan Takasbank sorumlu değildir.
- (3) Piyasa'da gerçekleşen işlemlerde Takasbank'ın muhatabı üyelerdir. Üyelerin müşterilerine karşı ve genel MKT üyelerinin işlemci kuruluşlara karşı olan yükümlülüklerinden Takasbank sorumlu değildir.
- (4) İhraççıdan kaynaklanan riskler MKT olarak verilen taahhüt kapsamının dışındadır.
- (5) Temerrüt durumunda ortaya çıkacak likidite ihtiyaçlarının ve zararın karşılanmasında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin Beşinci Bölümünde yer alan hükümler uygulanır.

Takasa İlişkin Genel Esaslar ve MKT Hizmeti Sunulan Pazar ve Platformlar

MADDE 16- (1) Piyasa bünyesindeki pazar ve platformlarda yapılan bütün işlemlerin takası, Kurulca getirilen istisnalar hariç, Takasbank tarafından gerçekleştirilir. Merkezi Takas Yönetmeliğinin 17 nci maddesi hükmü saklıdır.

- (2) Piyasa bünyesinde bulunan pazarlarda/platformlarda yabancı para cinsinden gerçekleştirilen işlemlerin takası Takasbank tarafından muhabir banka ve/veya Takasbank nezdindeki hesaplar kullanılarak sonuçlandırılır.
- (3) Takasbank Yönetim Kurulu, Kurul tarafından da uygun görülmesi halinde, Borsanın talebi veya Borsa'nın görüşü alınmak suretiyle, Piyasa içinde yeni kurulacak veya halen mevcut pazar veya platformlardan bazılarında veya yeni ihraç edilecek veya halen işlem gören bazı menkul kıymetlerde sadece takas hizmeti verip MKT hizmeti vermeme veya MKT hizmetini sonlandırma kararı alabilir. Takasbank MKT hizmeti vereceği pazar/menkul kıymetleri Genel Mektup ile duyurur.
- (4) Kurulun uygun görüşü çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyen pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin işlemlerin takasının tamamlanması hususunda Takasbank'ın herhangi bir garantisi bulunmaz.
- (5) Takas işlemlerinin süresi içinde tamamlanması borçlu üyelerin yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi koşuluna bağlıdır.

- (6) Üyelerden, Piyasada MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlere ilişkin takas işlemleri nedeniyle ortaya çıkabilecek temerrütlerde kullanılmak üzere tutarı Takasbank tarafından belirlenen yöntemler çerçevesinde hesaplanan teminat alınır. Takas için alınan teminatlar bir temerrüdün gerçekleşmesi ile bu temerrüdün çözülmesine kadar geçen sürede, temerrüde konu menkul kıymetin fiyat değişim riskinden etkilenilmemesini teminen üyelerden tahsil edilir. Takasbank'ın MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlere ilişkin temerrütlerde sorumluluğu, takas için alınan teminatlarla sınırlıdır.

Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesinde Kullanılacak Hesaplar

MADDE 17- (1) Takas işlemleri, Takasbank sistemi üzerinden gerçekleştirilir.

- (2) Üyelerin takasa konu işlemlerinden doğan hak ve yükümlülükleri Takasbank tarafından belirlenen hesaplar üzerinden hesaben sonuçlandırılır.
- (3) Piyasa'da gerçekleştirilen işlemlere ilişkin yükümlülükler takas tarihinde, ilgili nakit/menkul kıymet takas hesapları kullanılarak yerine getirilir.
- (4) Nakit takas işlemleri için Takasbank nezdinde üye adına,
- Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği pazarlara ait (Pay Senedi Repo Pazarı hariç) nakit borçlar için 33 nolu "Üye Tahvil Takas Borcu Hesabı",
  - Takasbank'ın MKT hizmeti vermediği pazarlara ait nakit borçlar için 33NTL nolu "NCCP Pazarlar Nakit Borç Kapatma Hesabı",
  - Taahhütlü İşlemler Pazarı nakit borçlar için SKKR nolu "Taahhütlü İşlemler Pazarı Üye Borç Kapatma Hesabı",
  - Pay Senedi Repo Pazarı nakit borçlar için 90 nolu "Üye Pay Senedi Repo Takas Borcu Hesabı",
  - Tüm pazarlara ilişkin nakit alacaklar için 11 nolu "Üye Serbest Hesabı",
  - Döviz nakit borç/alacakları için ilgili döviz cinsi bazında nakit hesaplar,
- açılır.

(5) Kıymet takas işlemleri için,

- Takasbank nezdinde;
  - DİBS türü sermaye piyasası araçları için 501/701 nolu "Serbest Depo",
  - Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği ters repo kıymetlerinin bloke edilebilmesi için 1101 nolu "Borsa İçi Ters Repo Teminat Deposu",
  - Takasbank'ın MKT hizmeti vermediği ters repo kıymetlerinin bloke edilebilmesi için 2101 nolu "Borsa İçi Ters Repo Teminat Deposu (NCCP)",
  - Taahhütlü İşlemler Pazarında işlem görecekt kira sertifikaları için 501/702 nolu "STİP Kıymet Takas Hesabı",
  - Taahhütlü İşlemler Pazarında işlem görecekt kira sertifikalarının bloke edilebilmesi için 7101 "STİP Bloke Takas Deposu",
- MKK nezdinde;
  - Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği kıymetlere ait ÖSBA borçları için OSTH "Özel Sektör Tahvil Havuz Hesabı",
  - Takasbank'ın MKT hizmeti vermediği kıymetlere ait ÖSBA borçları için OSTHNC "Özel Sektör NCCP Tahvil Havuz Hesabı",
  - Takasbank'ın MKT hizmeti verdiği kıymetlere ait Pay repo borçları için RPTAH "Repo Takas Havuz Hesabı",
- Döviz üzerinden gerçekleştirilen işlemler için Takasbank tarafından belirlenecek saklama kuruluşu nezdinde üye tarafından kıymet hesabı

açılır.

Takas Tarihi ve Süresi

MADDE 18- (1) Piyasada gerçekleştirilen TL cinsinden işlemlerin takası valör günü (T+0) valörü ile, döviz cinsinden yapılan işlemlerin takası ise işlemin gerçekleştiği günü takip eden ilk iş gününde (T+1) gerçekleştirilir. Repo-ters repo işlemleri ise; işlemin başlangıç ve bitiş valöründe takasa dahil edilir. İleri valörlü işlemlerin takası ise valör tarihinde gerçekleşir.

(2) Takas süreleri belirlenirken Takasbank, Piyasa'nın ve muhabir bankanın açık olduğu iş günleri dikkate alınır. Takas işlemlerine ilişkin saatler aşağıdaki gibidir.

İşlem Tipi	Başlangıç Saati	Bitiş Saati
Net Takas Nakit Borç Kapatma	15:00	16:45 (16:45 Dahil)
Net Takas Kıymet Borç Kapatma	15:00	16:45 (16:45 Dahil)
Repo karşılığı Menkul Kıymet Bildirim Son saati	09:30	15:00
Net Takas Nakit Borç Kapatma (Yarım gün)	12:00	12:30 (12:30 Dahil)
Net Takas Kıymet Borç Kapatma (Yarım gün)	12:00	12:30 (12:30 Dahil)
Repo karşılığı Menkul Kıymet Bildirim Son saati (Yarım Gün)	09:30	11:50
Pay Senedi Repo Pazarı Net Nakit Takas Borç Kapama	14:00	16:45 (16:45 Dahil)
Pay Senedi Repo Pazarı Net Kıymet Takas Borç Kapama	14:00	16:45 (16:45 Dahil)
Pay Senedi Repo Pazarı Net Nakit Takas Borç Kapama(Yarım Gün)	Takas Yok	Takas Yok
Pay Senedi Repo Pazarı Net Kıymet Takas Borç Kapama(Yarım Gün)	Takas Yok	Takas Yok
Taahhütlü İşlemler Pazarı Nakit Takas Borç Kapama	15:00	16:45 (16:45 Dahil)
Taahhütlü İşlemler Pazarı Kıymet Takas Borç Kapama	15:00	16:45 (16:45 Dahil)
Taahhütlü İşlemler Pazarı Nakit Takas Borç Kapama (Yarım Gün)	12:00	12:30 (12:30 Dahil)
Taahhütlü İşlemler Pazarı Kıymet Takas Borç Kapama (Yarım Gün)	12:00	12:30 (12:30 Dahil)
Şarh Virman (BISTECH)	9:00	17:05
Şarh Virman (Takasbank)	9:00	17:00
Şarh Virman (BISTECH) (Yarım gün)	9:00	12:45
Şarh Virman (Takasbank) (Yarım Gün)	9:00	12:45

(3) Sistemde gerçekleştirilen tüm işlemlerde sistem saati esas alınır.

(4) Taraflarca menkul kıymet ya da nakit yükümlülüğünün takas tarihinden önce yerine getirilerek takas işlemlerinin sonuçlandırılması mümkün değildir.

(5) Piyasa'nın takas son saatleri Borsa'nın görüşü alınarak Takasbank Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

(6) 2 nci fıkrada belirtilen takas süreleri içerisinde yerine getirilmeyen yükümlülükler için herhangi bir bildirimde gerek kalmaksızın temerrüt hükümleri uygulanır.

(7) Takas süresi; takas, saklama, ödeme veya piyasa işletim sistemlerinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle Genel Müdür tarafından geçici olarak değiştirilebilir.

(8) MKT hizmeti verilmeyen Pazar/platform/menkul kıymetlere ilişkin takas işlemlerinin süresi içinde tamamlanması borçlu üyelerin yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi koşuluna bağlıdır. İşlemlerin takas tarihinde ve süresinde tamamlanacağı hususunda Takasbank'ın herhangi bir garantisi bulunmamaktadır.

Para Birimi

MADDE 19- (1) Takas işlemlerinden kaynaklanan nakit yükümlülüklerinin ödenmesinde işlemlerin gerçekleştiği para birimi kullanılır.

(2) Piyasa düzenlemelerinde yer alması durumunda Türk Lirasından ayrı bir para birimi ile gerçekleştirilen işlemlerde, takas ilgili para birimi üzerinden gerçekleştirilebileceği gibi takas günü için ilan edilen TCMB döviz satış kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilerek de gerçekleştirilebilir.

Takas İşlemlerinin Kesinliği

MADDE 20- (1) Piyasa’da gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak ortaya çıkan takas talimat ve işlemleri ile ödeme işlemleri üye faaliyetlerinin geçici ya da sürekli olarak durdurulması, idari ve adli merciler nezdinde tasfiye işlemlerine başlanması durumu da dâhil olmak üzere, geri alınamaz ve iptal edilemez.

(2) Üye için fon veya sermaye piyasası aracı aktarımlarının askıya alınmasını, bunlara sınırlama getirilmesini veya sürekli olarak durdurulmasını da içerecek şekilde fon veya sermaye piyasası araçları üzerinde tasarruf etmesini engelleyen kanunlarla düzenlenmiş her türlü tedbir ve karara ilişkin Takasbank’a tebligat yapılmasını takiben Üyenin Borsa İstanbul A.Ş. Borçlanma Araçları Piyasası’nda gerçekleştirmiş olduğu işlemler için;

- a) Üye faaliyetinin durdurulması veya faaliyetlerinin devamına engel teşkil edecek bir hususun tespit edilmesi halinde, en hızlı iletişim aracı ile Borsa işlemlerinin durdurulması için Borsa bilgilendirilir.
- b) Piyasa’da gerçekleşerek takas sistemine aktarılan tüm sözleşmeler kesinleşmiş sayılır ve netleştirmeye dahil edilerek netleştirme sonucunda oluşan borç ve alacakların takas işlemleri sonuçlandırılır. Ancak, sözleşme iptalleri istisna olup, sözleşme düzeltmeleri ve pozisyon aktarımları ise yeni hali ile takas işlemine dahil edilir.
- c) Üyenin Takasbank nezdinde bulunan mevcut nakit ve menkul kıymet bakiyeleri ile tesis etmiş olduğu teminatlar, yükümlülüklerinin sona erdirilmesi için kullanılır.
- d) Takasbank’a tebliğ edilen kararlar çerçevesinde işlem yapılabilmesi için üyenin Takasbank’a karşı olan tüm yükümlülüklerinin tamamlanması gerekir.

Transfer İşlemlerinin Kesinliği

MADDE 21- (1) Takasbank tarafından sağlanan ekranlar aracılığıyla, web servis ara yüzü üzerinden ve yazılı talimat ile iletilen transfer talimatları, talimatın Takasbank tarafından alındığı an itibari ile sisteme girilmiş sayılır. Bu emirler gerçekleşene kadar üye tarafından geri alınabilir.

(2) Transfer emrinin sisteme girilmesini müteakip transfer emrini veren üye ile söz konusu transfer emrine muhatap üyenin Takasbank sisteminde adına açılmış ilgili hesaplarda tutar ve/veya miktar değişiminin gerçekleştiği andan itibaren üyeler işlem den vazgeçemez ve işlem kesinleşmiş sayılır.

Netleştirme

MADDE 22- (1) Taahhütlü İşlemler Pazarı ve Uluslararası Tahvil Pazarındaki işlemler hariç Piyasa’da gerçekleştirilen işlemlerde net borç veya alacak tutarının hesaplanmasında, menkul kıymet bazında müşteri/portföy ayırımı da gözetilerek üyelerin Piyasada gerçekleştirdikleri işlemlerden kaynaklanan alacak ve borçlarının karşılıklı mahsup edilerek tek bir alacak veya borca dönüştürülerek çok taraflı netleştirme yönteminin uygulanması esastır.

(2) Netleştirme sonucunda oluşan net menkul kıymet borç veya alacakları karşılığında nakit alacak veya borçlar oluşturulur. Valör günü dikkate alınarak netleştirme uygulanır. Temerrüt hali dışında günler arasında yükümlülük ve alacaklar netleştirilmez.

(3) Taahhütlü İşlemler Pazarı ve Uluslararası Tahvil Pazarındaki işlemlerin takası işlem bazında gerçekleştirilir. Netleştirme yapılmaz.

(4) Kesin Alım Satım Pazarı, Nitelikli Yatırımcı İhraç Pazarı ve Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarında gerçekleşen işlemler ile tüm pazarlardaki repo geri dönüşü nedeniyle alacaklı olunan kıymetler netleştirilerek menkul kıymet bazında net borç veya alacak oluşturulur. Zincirleme işlemler hariç, Borsa nezdindeki Repo-Ters Repo Pazarı ve Pazarlıklı İşlemler Pazarından ters repo ile alınan kıymetler netleştirmeye dâhil edilmez. Söz konusu kıymetler, ilgili üyenin Takasbank

- nezdindeki “Borsa İçi Ters Repo Teminat Deposu”nda geri dönüş tarihine kadar bloke olarak tutulur.
- (5) Döviz ödemeli menkul kıymetlerin konu olduğu kesin alım-satım pazarı işlemleri ile repo-ters repo pazarları arasındaki işlemler netleştirilmez.
- (6) MKT hizmeti verilen pazarlar/menkul kıymetler ile MKT hizmeti verilmeyen pazarlar/ menkul kıymetlere ilişkin yükümlülükler ayrı ayrı netleştirilmeye tabi tutulur. Birlikte netleştirilmez.

Teslim Karşılığı Ödeme Prensibi

- MADDE 23-** (1) Takas işlemlerinde teslim karşılığı ödeme prensibi uygulanır. Prensip çerçevesinde; takas gününde takas yükümlülüklerini yerine getirmeyen üyelerin takas alacakları ödenmez.
- (2) Takas gününde kısmi olarak yerine getirilen yükümlülükler karşılığında alacaklar da kısmi olarak ödenebilir.

Piyasa’da Yapılan İşlemlerin Düzeltilmesi

- MADDE 24-** (1) Piyasa’da yapılan işlemlere ilişkin hatalı portföy/müşteri hesabına ait düzeltme işlemlerine ilişkin talep üye tarafından Takasbank’a yazılı olarak bildirilir. Takasbank değerlendirmesi sonucunda geçerli sebebe dayanan taleplere ilişkin düzeltme aşağıdaki şekilde yapılır. Yatırım fonu/yatırım ortaklığı/müşteri hesabına gerçekleşen işlemler portföy işlemi olarak düzeltilir. Portföy hesabına gerçekleşen işlemler yatırım fonu/yatırım ortaklığı/müşteri işlemi olarak düzeltilmez.
- (2) Emir üzerinde yer alan işlem hesabı ve müşteri hesap no alanlarında yapılan düzeltme sonrası, müşteri kategorisi hesap türüne bağlı olarak otomatik olarak güncellenir. Diğer alanlar üzerinde ise düzeltme yapılamaz.
- (3) İşlem düzeltmeleri seans saatleri içinde gerçekleştirilebilir. İşlem düzeltmelerine dair belirlenen saatler üzerinde Takasbank tarafından değişiklik yapılabilir.
- (4) Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı’nda sehven portföy/hatalı müşteri hesabına gerçekleştirilen işlemlerde düzeltme yapılır.
- (5) Pay Senedi Repo Pazarı’nda sehven mevcut başka bir müşteri hesabına işlem gerçekleştirilmesi halinde, gerçekleşen işlemin müşteri numarası doğru müşteri numarası ile düzeltilir.
- (6) Taahhütlü İşlemler Pazarı ve repo pazarları dışında yapılan işlemlerde netleştirme sonrası sözleşme düzeltilmesine izin verilmez.

Repo Karşılığı Menkul Kıymet Bildirimleri

- MADDE 25-** (1) Repo Ters Repo Pazarı’nda gerçekleşen işlemler karşılığı olarak bildirilen sermaye piyasası araçları saat 15:00’e (yarım günlerde 11:50) kadar Takasbank ekranlarından, web servis veya dosya okutma yöntemlerinden biri ile üyeler tarafından, bu saatten sonra üyenin yazılı talebi ile Takasbank’ın uygun görmesi halinde ilgili işlemin takasının tamamlanmamış olması şartı ile temerrüt hükümleri saklı kalmak koşulu ile yapılabilir.
- (2) 1 nci fıkrada belirtilen zamanda yapılmayan menkul kıymet bildirimleri, Takasbank tarafından gösterge niteliğindeki tahvillerden biri kullanılarak re’sen bildirilecek olup, üyeler yükümlülüğünü re’sen belirlenen kıymet üzerinden yerine getirmek zorundadır.
- (3) Repo Ters Repo Pazarında teslim edilecek menkul kıymetlerin nominal tutarının hesaplanmasına ilişkin esaslar aşağıda yer almaktadır.
- Repo işlemleri karşılığı teslim edilecek menkul kıymetlerin fiyatları Takasbank tarafından tespit edilir ve günlük olarak Takasbank resmi internet sitesinde (ww.takasbank.com.tr) ilan edilir. İlan edilen fiyatlar piyasa şartları dikkate alınarak Takasbank tarafından gün içinde değiştirilebilir, değişiklik yapılması durumunda yapılan değişiklik üyelere duyurulur. Söz konusu fiyatlar işlem karşılığı teslim edilecek sermaye piyasası araçlarının nominal tutarının hesaplanmasında kullanılır.
  - Nominal tutar hesaplamasında anapara tutarının yanı sıra faiz ve stopaj dikkate alınır.
  - Repo yapan üye, işlem gerçekleştikten sonra repo işlemi karşılığı menkul kıymet yükümlülüğünü hangi menkul kıymet/kıymetler ile yerine getireceğini ve söz konusu gün

- için Takasbank tarafından ilan edilen cari fiyatları dikkate alarak ne kadar nominal tutarda menkul kıymet vereceğini sistem üzerinden Takasbank'a bildirir. Nominal tutar hesaplamasında bulunan tutarlar 5 ve katları olarak yukarı yuvarlanır.
- iv. Menkul kıymet yükümlülüğü, en çok 5 farklı menkul kıymetle yerine getirilebilir. Birden fazla menkul kıymetle takas yükümlülüğünün yerine getirilmesi halinde, her menkul kıymet için ISIN kodu ve teslim edilecek nominal tutar, repo yapan üye tarafından bildirilir.
  - v. Kuponlu menkul kıymetler, kupon ödeme günü valör 1 veya valör 2 tarihine eşit ya da valör 2 tarihinden sonra olacak şekilde işleme konu edilebilir.

Piyasa Takas İşlemleri

MADDE 26- (1) Piyasa'da gerçekleştirilen repo ve ters repo pazarlarına ait alım satım işlemlerinin takası başlangıç ve bitiş valöründe, diğer pazarlara ait alım satım işlemlerinin takası valör tarihinde olmak üzere, menkul kıymet bazında üyenin müşterileri ve portföyü için ayrı ayrı olmak üzere menkul kıymet/nakit borç ve alacakları belirlenir.

- (2) Üyelerce Borsa'da gerçekleştirilen alım satım işlemleri eşleştğinde müşteri/portföy ayırımı da gözetilerek üye bazında takas pozisyonları oluşturulur.
- (3) Üyelerin takasa konu işlemlerinden doğan hak ve yükümlülükleri, Takasbank tarafından belirlenen ilgili nakit veya menkul kıymet hesapları kullanılarak hesaben sonuçlandırılır. Yükümlülükler, menkul kıymet borcu olan üyeler tarafından MKK veya muhabir banka veya Takasbank hesapları, nakit borcu olan üyeler tarafından ise Takasbank nezdindeki nakit takas hesapları kullanılarak yerine getirilir.
- (4) Takas pozisyonları anlık olarak üyeler tarafından izlenebilir.
- (5) Kolektif yatırım kuruluşları adına gerçekleştirilen ters repo işlemi sonucunda alınan kıymetler, takas üyesi hesabından ilgili kolektif yatırım kuruluşlarının hesabına transfer edilerek saklanır. İşlemin geri dönüş tarihinde ise kolektif yatırım kuruluşlarının saklama hesabından doğrudan takas üyesi hesabına aktarılır.
- (6) Pay Senedi Repo Pazarı, Taahhütlü İşlemler Pazarı ve Yurt Dışı Sermaye Piyasası Araçları kullanılarak yapılan işlemlerin takası ile bunların dışındaki pazarlara ait işlemlerin takası ayrı olarak gerçekleştirilir.
- (7) Takas pozisyonlarına göre, her menkul kıymet karşılığında, nakit borç/alacak bilgilerini de içerecek şekilde takas talimatları oluşturulur. Talimatlar netleştirme sonrası üyeler tarafından izlenebilir. Üyelerin yükümlülükleri oluşturulan takas talimatları bazındadır.
- (8) Takas, Takasbank tarafından belirlenen aralıklarda en fazla miktarda kaydın takasını yapacak şekilde toplu olarak sonuçlandırılır. Takas yükümlülüklerinin kısmi olarak yerine getirilmesi de mümkün olup, Takasbank tarafından belirlenen zamanlarda kısmi olarak yerine getirilen yükümlülükler karşılığında kısmi takas yapılabilir. Takas alacak dağıtımları, dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyeleri durumu ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak yapılır.
- (9) Borsa, Piyasa'da gerçekleşen ancak takasının Takasbank dışında yapılmasına karar verilen işlemleri Takasbank'a bildirir.

Nakit Takası (TL)

MADDE 27- (1) Net nakit takas yükümlülükleri Üyeler tarafından takas tarihinde işbu Prosedür'deki saatler içerisinde yerine getirilir.

- (2) Net nakit takas yükümlülükleri, Takasbank nezdinde üye bazında açılan nakit takas borç kapama hesaplarında yeterli bakiye bulunması durumunda takas başlangıç saatinde bir kereye mahsus olmak üzere sistem tarafından otomatik kapatılır. Borç kapatma esnasında bakiye yetersiz ise bakiye oluşturulduktan sonra üye tarafından borç kapatma yapılması gerekmektedir.
- (3) Takasbank/MKK nezdindeki ilgili hesaba aktarılmak suretiyle yerine getirilen menkul kıymet yükümlülüklerinin sistem tarafından mutabakatı yapılmasını takiben nakit takas alacakları serbestleşir.

- (4) Kısmen yerine getirilen yükümlülükler karşılığında takası sonuçlandırılan kayıtlara ait serbestleşen nakit alacakları da kısmi olarak ödenebilir. Takas alacak dağıtımları, dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyeleri durumu ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak yapılır.
- (5) Üyeler, netleştirme sonrası net nakit takas borçlarının yanı sıra, gün sonunda mutabakatı sağlanmamış olan takas talimatlarına ait nakit borçlardan da sorumludur.
- (6) Nakit alacakları, üyelerin Takasbank nezdindeki 11 nolu "Üye Serbest Cari Hesabı"na alacak kaydedilir. Bankaların TL cinsinden nakit alacakları TCMB nezdindeki TIC hesaplarına EFT ile aktarılır.

Nakit Takası (Döviz)

MADDE 28- (1) Piyasada işlem yapan üyeler, nakit yükümlülüklerini ilgili döviz cinsinden netleştirilmiş tutarlar üzerinden yerine getirirler.

- (2) Nakit yükümlülükleri Takasbank'ın muhabir bankaları nezdindeki hesapları aracılığı ile sonuçlandırılır.
- (3) Borçlu üye, valör tarihinde borçlu olduğu tutarı Takasbank'ın muhabir hesabına göndermekle yükümlüdür.
- (4) Nakit alacaklar ise; üyelerin Takasbank'a bildirmiş olduğu muhabir bankaları nezdindeki hesaplarına aktarılır. Üyeler, işlem yaptıkları döviz cinsine göre nakit alacaklarının gönderilmesini istedikleri muhabir banka ve hesap numarasını yazılı olarak Takasbank'a iletmek zorundadır.

Kıymet Takası (TL cinsinden kıymetler için)

MADDE 29- (1) Net menkul kıymet yükümlülükleri Üyeler tarafından takas tarihinde işbu Prosedür'deki saatler içerisinde yerine getirilir.

- (2) Kıymet takas borçları, takas başlangıç saatinde bir kereye mahsus olmak üzere üyenin ilgili takas borç kapama hesaplarında yeterli bakiye bulunması durumunda sistem tarafından otomatik kapatılır. Borç kapatma esnasında bakiye yetersiz ise bakiye oluşturulduktan sonra üye tarafından borç kapatma yapılması gerekmektedir.
- (3) Menkul kıymet takas alacaklarının ödenebilmesi için, teslim karşılığı ödeme prensibi çerçevesinde nakit yükümlülüklerinin yerine getirilmiş olması, sistem tarafından ilgili mutabakatın yapılmış olması ve kıymet takas havuzunda yeterli bakiye bulunması gerekir.
- (4) Kısmen yerine getirilen yükümlülükler karşılığında takası sonuçlandırılan kayıtlara ait serbestleşen kıymet alacakları da kısmi olarak ödenebilir. Takas alacak dağıtımları, dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyeleri durumu ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak yapılır.
- (5) Üyelerin;
  - a) DİBS cinsinden menkul kıymet alacakları Takasbank nezdindeki 501 nolu "Serbest Depo",
  - b) ÖSBA cinsinden menkul kıymet alacakları MKK nezdindeki "Özel Sektör Tahvil Havuzu",
  - c) Taahhütlü İşlemler Pazarına konu olan SUKUK cinsinden menkul kıymet alacakları işlemin 1. Valöründe 7101 nolu "STIP Bloke Takas Deposuna", işlemin 2. Valöründe alacaklı üyenin 501 nolu "Serbest Depo",
  - d) Pay cinsinden kıymet alacakları MKK nezdindeki müşteri/portföy hesaplarına aktarılır.
- (6) Pazarlıklı İşlemler Pazarı ve Repo-Ters Repo Pazarı işlemlerinden kaynaklanan alacaklar ise işlemin geri dönüş tarihine kadar üyenin Takasbank nezdindeki "Borsa İçi Ters Repo Bloke Depo" hesabına aktarılarak bloke edilir. Bu hesaplarda bulunan kıymetler başka bir hesaba transfer edilemez. Ancak, Borsa nezdinde zincirleme işleme konu edilebilir ve/veya başka bir yatırım kuruluşunun Takasbank nezdindeki "Ters Repo Emanet Bloke Depo" hesabına aktarılabilir.

Kıymet Takası (Döviz cinsinden kıymetler için)

MADDE 30- (1) Döviz ödemeli menkul kıymet borçlarının Türkiye saati ile 16:45'e (16:45 dahil) kadar Takasbank nezdindeki "Serbest Depo Hesabı"nda bulundurulması gerekmektedir.

- (2) Kesin satışı yapılan döviz ödemeli kıymetlerin borç kapatma işlemi, üye tarafından ilgili kıymetin muhabir hesabına yatırılması halinde Takasbank kullanıcısı tarafından yapılır.
- (3) Kesin alımı yapılan döviz ödemeli kıymetlerin aktarımı muhabir bankadan ödemenin yapıldığına ilişkin teyidin alınmasını takiben, takas hesabında yeterli menkul kıymet bakiyesi bulunması halinde alacaklı üyenin ilgili hesabına Takasbank kullanıcısı tarafından aktarılır.

Pay Senedi Repo Pazarı Takas İşlemleri

MADDE 31- (1) Pay Senedi Repo Pazarı'nda gerçekleştirilen işlemlerde nakit ve kıymet yükümlülükleri işbu Prosedür'deki saatler içerisinde yerine getirilir.

- (2) Pay borç/alacakları müşteri/portföy bazında netleştirilerek MKK'ya gönderilir. Üyeler MKK nezdinde müşteri/portföy hesaplarından kıymet aktarımlarını yaparak takas havuz hesaplarından Takasbank'ın MKK nezdindeki takas havuz hesabına pay borçlarını yatırmak suretiyle yükümlülüklerini üye bazında yerine getirirler.
- (3) Nakit borçlar, Takasbank nezdindeki 90 nolu "Üye Pay Senedi Repo Takas Borcu Hesabı"na ödeme yapılarak kapatılır.
- (4) Gerçekleştirilen her nakit/kıymet borç kapatma işlemi sonucunda nakit/kıymet alacak dağıtımı otomatik olarak gerçekleşir. Borç kapatma işlemi sonucunda serbestleşen nakit/kıymet alacakları takas havuzunda mevcut ise; ilgili nakit/kıymet hesaplarına alacak dağıtımı yapılır.
- (5) Pay alacakları MKK nezdindeki müşteri/portföy hesaplarına otomatik olarak aktarılır.
- (6) Nakit alacak dağıtımı üyenin Takasbank nezdindeki 11 nolu serbest cari hesabına yapılır. Bankaların nakit takas alacakları ise TCMB nezdindeki TIC hesaplarına otomatik olarak gönderilir.
- (7) Takasbank/MKK nezdindeki ilgili hesaba aktarılmak suretiyle yerine getirilen menkul kıymet yükümlülüklerinin sistem tarafından mutabakatı yapılmasını takiben nakit takas alacakları serbestleşir.
- (8) Kısmen yerine getirilen yükümlülükler karşılığında takası sonuçlandırılan kayıtlara ait serbestleşen nakit alacakları da kısmi olarak ödenebilir. Takas alacak dağıtımları, dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyeleri durumu ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak yapılır.
- (9) Pay Senedi Repo Pazarında yarım iş günlerinde takas gerçekleşmez.

Yurtdışı Sermaye Piyasası Araçları Takas İşlemleri

MADDE 32- (1) Takas, ilgili pazarlara ait işlemler birleştirilerek yapılan ikili netleştirme sürecinin sonucunda oluşturulan takas talimatları doğrultusunda Takasbank tarafından belirlenen muhabir banka nezdinde ilgili üye hesapları kullanılarak teslim karşılığı ödeme prensibine göre gerçekleşir.

- (2) İşleme taraf olan iki üye arasında kıymet tanımı, valör, döviz birimi bazında ikili netleştirme yapılır.
- (3) Netleştirme sonucunda oluşan talimatlar Takasbank tarafından muhabir bankaya gönderilir.
- (4) Üyelerin muhabir banka nezdinde hesap açmaları ve bu hesapları Takasbank'a yazılı olarak bildirmeleri zorunludur. Hesap numarasına ilişkin değişiklikler için işlem tarihinden en az 2 iş günü öncesinde Takasbank'a yazılı olarak bildirilmesi gerekir.
- (5) Nakit/kıymet borçlu üye, valör günü itibari ile ilgili döviz cinsinde nakdi/menkul kıymeti muhabir banka nezdindeki hesabında bulundurmakla yükümlüdür.
- (6) Takas yükümlülüklerinin sonlandırılacağı saatin belirlenmesine ilişkin olarak ilgili ülkede geçerli saat dilimi esas alınır.
- (7) Nakit ve menkul kıymet alacakları, alacak karşılığı olan borç tutarlarının muhabir banka nezdindeki hesaplardan çıkışı ile eş zamanlı olarak ilgili hesaplara aktarılır.
- (8) İş bu Prosedür'ün 22 nci maddesi ve 23 üncü maddenin ikinci fıkrası hükümleri yurtdışı sermaye piyasası araçlarının takas işlemlerinde uygulanmaz.
- (9) Takasbank, takas işlemlerine ilişkin nakit ve kıymet hareketi nedeni ile diğer banka ve kuruluşlarca talep edilen ücret, komisyon ve vergileri ilgili üyelere aynen yansıtır.

Taahhütlü İşlemler Pazarı Takas İşlemleri

MADDE 33- (1) Takas, ikili netleştirme sürecinin sonucunda oluşturulan takas talimatları doğrultusunda Takasbank tarafından belirlenen hesaplar kullanılarak teslim karşılığı ödeme prensibine

göre gerçekleşir. Pazarda gerçekleştirilen işlemlerde nakit ve kıymet yükümlülükleri işbu Prosedür'deki saatler içerisinde yerine getirilir.

- (2) Pazarda yapılan işlemlerde, işlemin vadesinde Takasbank sözleşmenin üçüncü tarafı olarak hizmet verecektir.
- (3) Nakit borçlar, Takasbank nezdindeki SKKR nolu "Taahhütlü İşlemler Pazarı Üye Borç Kapatma Hesabı"na ödeme yapılarak kapatılır.
- (4) Kıymet borçları, takas başlangıç saatinde bir kereye mahsus olmak üzere üyenin ilgili takas borç kapama hesaplarında yeterli bakiye bulunması durumunda sistem tarafından otomatik kapatılır. Borç kapatma esnasında bakiye yetersiz ise bakiye oluşturulduktan sonra üye tarafından borç kapatma yapılması gerekmektedir.
- (5) Başlangıç valöründe, geri alma taahhüdü ile satım yapan üye menkul kıymet yükümlülüğünü, geri satma taahhüdü ile alım yapan üye nakit yükümlülüğünü karşılıklı olarak yerine getirir.
- (6) Bitiş valöründe (vade tarihinde) geri satma taahhüdü ile alım yapan üye işleme konu menkul kıymeti Takasbank'a satar ve karşılığında nakit tutarı alır. Geri alma taahhüdü ile satım yapan üye ise sermaye piyasası aracını Takasbank'tan satın alır ve karşılığında nakit tutarı Takasbank'a öder.
- (7) Takasbank bitiş valöründe her iki üye ile gerçekleştireceği işlemlerden, tek tek veya her ikisinden de, herhangi bir sebep göstermeksizin vazgeçme hakkına sahiptir. Bu durumda Takasbank üzerinde herhangi bir hukuki sorumluluk doğmaz.
- (8) Takasbank'ın vazgeçme hakkını kullanarak her iki işlemde de vazgeçmesi halinde başlangıç valöründe işlem tarafı üyeler arasında takası gerçekleşen işlem geçerli olur ve bitiş valöründe herhangi başka bir takas alacağı/borcu doğmaz.
- (9) Bitiş valöründe Takasbank'ın taahhüt ettiği iki işlemde birinden vazgeçme hakkını kullanması halinde ise vazgeçilen işlem nedeniyle herhangi bir takas alacağı/borcu doğmazken, diğer işlem için Takasbank ve üye arasında taahhüt edilen alım satım işlemi gerçekleşir.
- (10) Nakit ve kıymet yükümlülükleri kısmi olarak olarak kapatılsa dahi parçalı takasa izin verilmez.
- (11) Taahhütlü işlemler pazarında yapılan işlemlerde Takasbank'ın alım niteliğindeki işlemlerinde kıymetler teslim alınmadan bedelin ödenmesi, satım niteliğindeki işlemlerinde ise bedelin alınmadan kıymet tesliminin yapılması mümkün değildir.
- (12) Takasbank, pazarda yerine getirmediği ya da geç yerine getirdiği yükümlülükler için temerrüde düşmez.
- (13) Taahhütlü İşlemler Pazarında işlemin başlangıç valöründe kıymet alan üyenin 7101 nolu "STIP Bloke Takas Deposu"nda işlemin bitiş valörüne kadar bloke edilir. Bu hesaplarda bulunan kıymetler başka bir hesaba transfer edilemez.

Piyasalar Arası Mahsup İşlemleri

MADDE 34- (1) Takasbank tarafından işletilen piyasalar ile takas hizmeti verilen piyasalar/pazarlar arasında nakit mahsup talimatı iletilerek bir piyasadandan/pazardan olan alacakların diğer piyasa/pazar işlemlerinden kaynaklanan borçlara mahsup edilmesi mümkündür.

- (2) Mahsup talimatı verilebilecek piyasalar/pazarlar Takasbank tarafından belirlenerek üyelere duyurulur.
- (3) Nakit mahsup talimatları, talimatın verildiği gün EFT kapanış saatine kadar geçerli olup, EFT kapanış saatine kadar gerçekleştirilemeyen talimatlar geçerliliğini yitirir.
- (4) Mahsup talimatı verilmesine rağmen alacaklı olunan piyasadandan/pazardan alacağın aynı gün içerisinde alınmaması halinde, borçlu üye borçlu olduğu piyasaya/pazara borcunu aynı gün içerisinde ödemekle yükümlüdür.
- (5) Nakit mahsup talimatlarının;
  - a) Borçlanma Araçları Piyasası/Pay Piyasası/Pay Senedi Repo Pazarı/Borsa İstanbul Para Piyasası arasında iş günlerinde en geç saat 14:30'a,
  - b) Takasbank Para Piyasası ile diğer piyasalar/pazarlar arasında saat en geç 15:45'e kadar Takasbank'a elektronik olarak iletilmesi zorunludur.

Kolektif Yatırım Kuruluşu Virman ve Takas İşlemleri

MADDE 35- (1) Piyasada kolektif yatırım kuruluşları adına yapılan işlemlerin takasından işlemi gerçekleştiren MKT üyesi sorumludur.

(2) Aracı kurumların kolektif yatırım kuruluşları adına piyasada gerçekleştirmiş olduğu menkul kıymet satış işlemleri için; satışa aracılık eden her bir kurum bazında toplam satış miktarı kadar virman talimatı sistem tarafından otomatik olarak oluşturulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Hesap İşlemleri**

Hesap Yapısı

MADDE 36- (1) Piyasa’da işlem yapmak isteyen bütün üyeler, takas işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan nakit ve menkul kıymet hesaplarını Takasbank, MKK ve işlemin niteliği gerektirdiği takdirde, Takasbank tarafından belirlenecek muhabir banka nezdinde açmak zorundadırlar.

(2) Takasbank nezdinde işlem, pozisyon ve teminatların takip edilebilmesi amacıyla işlem, pozisyon ve teminat hesapları açılır.

(3) İşlem Hesabı, Piyasa’da eşleşen emirlerin işlem bazında izlendiği hesaptır.

(4) Pozisyon hesaplarında işlemlerin netleştirilmesi sonucu hesaplanan net tutarlar ve net adetler yer alır. Risk yönetimi, pozisyon hesapları üzerinden yapılır.

(5) Takasbank nezdinde üyelerin kendi portföylerine veya müşterilerine ait pozisyonlarına ilişkin teminatların izlendiği teminat hesapları açılır. Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlerin izlendiği teminat hesapları için de müşteri/portföy ayırımına gidilir.

Hesap tipleri

MADDE 37- (1) Takasbank nezdinde işlem hesapları ile ilişkilendirilen, pozisyon ve teminat hesapları “Müşteri” ve “Portföy” nitelikli olmak üzere iki farklı tipte açılabilir. Portföy hesabı, üyenin kendi portföyü için yaptığı işlemlerin izlendiği hesaptır. Müşteri pozisyonlarının çoklu pozisyon hesaplarında toplu olarak izlenmesi esastır. İşlemci kuruluşlar için genel MKT üyesine bağlı, genel MKT üyesinin diğer müşteri ve işlemci kuruluş hesaplarından ayrı, portföy ve çoklu müşteri pozisyon hesapları açılır.

(2) Üyeler, kendi portföyüne ait pozisyon ve teminatlar ile müşteri pozisyon ve teminatlarını Takasbank sisteminde açılacak hesaplarda ayrı izler. Takasbank tarafından çoklu pozisyon hesapları ile ilişkilendirilmiş teminat hesaplarına üyeleri tarafından yatırılan teminatların Üyeye ait olduğu kabul edilir.

Hesapların Açılması

MADDE 38- (1) İşlem yapılacak hesapların Takasbank sisteminde tanımlanmış olması gerekir.

(2) İşlemci kuruluşlar için genel MKT üyesi nezdinde hesap açılması zorunludur.

Ayrıştırma

MADDE 39- (1) Piyasa’da müşteri işlem, pozisyon ve teminatları, üyeye bağlı olarak açılan çoklu işlem ve pozisyon hesapları ile bu hesaplarla ilişkilendirilen teminat hesaplarında, üyenin kendi işlem, pozisyon ve teminatlarından ayrı şekilde izlenir.

(2) Üyenin kendi portföyüne ait işlem, pozisyon ve teminatlar, münhasıran üyeler için açılacak işlem ve çoklu pozisyon hesabı ile bu hesapla ilişkili teminat hesabında izlenir.

Hesap taşıma

MADDE 40- (1) Pozisyon hesaplarında izlenen pozisyonlar ve bu pozisyonlarla ilişkili teminatlar, Takasbank’ın uygun görmesi halinde, devreden ve devralan MKT üyelerinin talimatıyla Takasbank

tarafından MKT üyeleri arasında taşınabilir. Bu halde, devreden MKT üyesi, pozisyon ve teminatları devredilecek müşterilerinin yazılı onayını alır.

- (2) Çoklu pozisyon hesaplarının taşınabilmesi için, hesaplarda pozisyonu bulunan tüm müşterilerin talimatı gereklidir. Taşınması için müşterilerce talimat verilen çoklu pozisyon hesapları ile ilişkili teminatlar üyenin talimatı ile taşınır.
- (3) Takasbank'ın hesap taşıma taleplerini takas işlemlerinin sıhhati ve takasın güvenliği açısından reddetme hakkı saklıdır.
- (4) Temerrüt veya diğer sebeplerle üyelik faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen bir üyeye bağlı hesaplarda izlenen pozisyonlar ile bu pozisyonlarla ilişkili teminatların bir başka üyeye aktarılması durumunda ise, taşıma işlemleri;
  - a) Devreden üye ile Takasbank arasında imzalanmış olan sözleşmede devralacak üyeye ilişkin önceden bir belirleme yapılmış olması halinde sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde,
  - b) Devreden üye ile Takasbank arasında imzalanmış olan sözleşmede devralacak üyeye ilişkin önceden bir belirleme yapılmamış olmasına rağmen taşımanın gerçekleşeceği tarihe kadar devreden üyenin devralacak bir üye ile sözleşme yapması halinde bu sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde,
  - c) Bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan hükümlere uygun olarak bir belirleme yapılmamış olması durumunda ise Takasbank tarafından devralacak bir üyenin bulunabilmesi halinde,

Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

- (5) Hesap taşıma işlemi yapılması durumunda aktarılan hesaplarda yer alan teminatlar, faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen üye nezdindeki kayıtlarla Takasbank kayıtları arasında mutabakat sağlanana kadar çekilemez. Adli ve idari mercilerce sürdürülen takiplere ilişkin hükümler saklıdır.
- (6) Üyenin Piyasa faaliyetlerinin kısıtlanması veya üyeliğinin sona erdirilmesi halinde, bağlı müşteri hesaplarından taşınabilecek ya da iade edilebilecek teminat tutarı, temerrüt sonrasında doğan değişim teminatı tutarlarının hesaplara yansıtılmasını takiben kalacak teminat miktarıyla sınırlıdır.
- (7) Pozisyon ve teminatları devralacak bir üyenin bulunamaması, bulunması için yeterli süre olmaması veya teminat açığı sebebiyle taşınamayan veya pozisyonların tasfiyesi sonrasında teminat açığı oluşan hesaplar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin Beşinci Bölümündeki esaslar dâhilinde tasfiyeye tabi tutulabilir. Devralacak bir üye bulunamaması sebebiyle taşınamayan hesaplardaki pozisyonların tasfiyesi sonrasında oluşacak teminat bakiyesi Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 27 nci maddesi çerçevesinde iade olunur.
- (8) Temerrüt veya diğer sebeplerle, üyelik faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen bir üyeye bağlı hesaplara ilişkin olarak; söz konusu hesapların Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek Pazar/platformlara ilişkin olması veya hesaplarda yer alan menkul kıymetlerin Kurulca MKT hizmeti verilmemesine izin verilen menkul kıymetlerden olması halinde söz konusu Pazar/platform/menkul kıymetle ilgili pozisyonlarda Takasbank taşıma hizmeti vermeyebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Risk Yönetimi ve Teminatlandırma Esasları

Risk yönetimi

MADDE 41- (1) Piyasada işlem öncesi, işlem anı ve işlem sonrası olmak üzere üç katmanlı bir risk yönetimi sistemi uygulanır. Söz konusu risk yönetimi, takasa konu pozisyonlar üzerinden gerçekleştirilir.

- (2) İşlem öncesi risk yönetimi, emirlerin işleme dönüşme ihtimalleri gözetilerek hesaplanan risk parametreleri vasıtasıyla teminat yeterliliğinin kontrolü uygulamasıdır. İşlem öncesi risk yönetimi uygulamasında, işlem sonrası risk yönetimi katmanında hesaplanan birim teminat değerleri kullanılır.

- (3) İşlem öncesi risk yönetimi katmanında teminat eksikliği olan hesaplar üzerinden pozisyon artırıcı emir iletimine izin verilmeyebilir. İşlem öncesi risk yönetimi katmanında teminat kontrolü uygulanması durumunda, yapılacak teminat kontrolünün genel esasları Genel Mektup ile üyelere duyurulur.
- (4) İşlem anı risk yönetimi, emrin işleme dönüştüğü anda yapılan teminat kontrolü sürecidir. İşlem anı risk yönetimi katmanında teminat eksikliği olan hesaplar üzerinden pozisyon artırıcı emir iletimine izin verilmeyebilir. İşlem anı risk yönetimi katmanında teminat kontrolü uygulanması durumunda, yapılacak teminat kontrolünün genel esasları Genel Mektup ile üyelere duyurulur.
- (5) İşlem anı risk yönetimi katmanında teminat çekme ve her türlü takas pozisyonu değişiminde risk ve/veya teminat dengesi hesaplamaları yapılır. Bu süreç kendi içerisinde iki ayrı hesaplama bileşenini içerir:
  - a) Emir işleme dönüştüğü anda işlem öncesi risk yönetimi katmanında “PTRM Teminat Hesaplama Yöntemi” ile yapılan, anlık teminat yeterliliği hesaplaması,
  - b) İşlem anı risk yönetimi katmanında, işlem sonrası risk yönetimi esasları dikkate alınarak yapılan hesaplama.
- (6) İşlem öncesi risk yönetimi katmanında “PTRM Teminat Hesaplama Yöntemi” ile yapılan, anlık teminat yeterliliği hesaplaması, işlem anı risk yönetimi katmanında yapılan işlem sonrası risk yönetimi esaslarını dikkate alan nihai teminat yeterliliği hesaplaması tamamlanıncaya kadar geçerliliğini korur, hesaplamasının tamamlanması ile birlikte yerini yeni hesaplanan değere bırakır.
- (7) İşlem öncesi risk yönetimi sistemi katmanında hesaplanan geçici değer, işlem anı risk yönetimi katmanında hesaplanan nihai değerden büyük olması dolayısıyla emir iletiminde meydana gelebilecek geçici blokajlar ile emir iptalleri dolayısıyla Takasbank sorumlu tutulamaz.
- (8) İşlem öncesi ve anı risk yönetimine esas teminat dengesi, PTRM ara yüzünden takip edilir.
- (9) İşlem anı katmanında risk hesaplamaları yalnızca pozisyon değişimi olan hesaplar için yapılır. Teminat yatırma ve çekme işlemlerinde ise, risk hesaplamalarında güncelleme yapılmaz, teminat bakiyesi güncellenir ve sonuçlar PTRM sistemine aktarılır.
- (10) Pozisyon ve teminat hareketi olmayan hesaplar için emir öncesi risk yönetimi sistemi ara yüzünde (PTRM) herhangi bir güncelleme yapılmaz.
- (11) İşlem öncesi ve anı risk yönetimi katmanında kullanılan parametreler Takasbank tarafından asgari 1 yıllık veri seti ve % 99,50 güven düzeyi kullanılarak belirlenir ve piyasa şartları da gözönünde tutularak üç ayda bir gözden geçirilir. Gerekli görülmesi halinde Takasbank üç aylık sürenin bitimini beklemeden piyasa şartları doğrultusunda işlem öncesi risk parametresini revize edebilir. Belirlenen parametreler genel mektup ile duyurulur.
- (12) İşlem sonrası risk yönetimi, Takasbank tarafından duyurulan zamanlarda, ilgili ana ait pozisyon ve teminat bakiyeleri ile bunlara ilişkin güncel fiyatlar kullanılarak yapılan risk ve teminat hesaplamalarını içerir.
- (13) İşlem sonrası risk yönetimi katmanında, bu Prosedürün “Teminatlandırma Yöntemi” başlıklı bölümünde yer alan esaslar çerçevesinde her saat başında, her hesap için portföy bazlı teminatlandırma yöntemi kullanılarak “bulunması gereken teminat” hesaplanır.
- (14) İşlem sonrası risk yönetimi katmanında yapılan hesaplama sonuçları BISTECH takas ekranlarına yansıtılır.
- (15) Bu Prosedürün 42 nci maddesinde yer alan risk limiti kontrolleri ile teminat tamamlama çağrıları işlem sonrası risk yönetimi katmanında yapılan hesaplamalar baz alınarak yapılır.
- (16) Gün sonları itibarıyla yapılan güncelleme işlemi sonucu repo karşılığı ve/veya teminatı yetersiz olan hesaplar için teminat tamamlama çağrısı yapılır. Teminat tamamlama çağrıları, Takasbank tarafından sağlanan üye ekranları ve/veya raporlama yoluyla yapılır. Teminat tamamlama çağrısının sistem aracılığı ile gönderilmesi durumunda, başkaca bir ihbar ve bildirim gerek kalmaksızın üyenin çağrısı aldığı kabul edilir. Üyenin sorumluluğu, Takasbank tarafından yapılan teminat tamamlama çağrısının üyeye ulaştığı anda başlar.
- (17) Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin takas için alınan teminat tutarının hesaplamasında, MKT hizmeti verilen pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere uygulanan yöntem ve parametreler kullanılır.

Risk Limitleri

MADDE 42- (1) Takasbank, MKT hizmeti verdiği piyasalarda Üyelere mali yeterlilikleri nispetinde risk limitleri tanımlar. Risk limitleri, Üyelerin MKT hizmeti verilen piyasalarda taşıdıkları pozisyonlar nedeniyle bulunması gereken teminat tutarları üzerinden belirlenir.

- (2) Risk limitleri MKT hizmeti verilen her bir Piyasa için ayrı ayrı olarak belirlenir, BISTECH sisteminde limit takibi belirlenen toplam tutar üzerinden yapılır.
- (3) Üyenin MKT hizmeti verilen tüm piyasalarda kendisi ve müşterileri için almış olduğu tüm pozisyonlardan kaynaklı toplam bulunması gereken teminatının risk limitini aşıp aşmadığı gün içi risk hesaplama anlarında kontrol edilir.
- (4) Üyenin risk limitini aşması durumunda aşan kısım kademeli olarak bu maddenin 6 ncı fıkrasında belirlenmiş katsayılar ile çarpılır ve elde edilen toplam tutar, Üyenin risk limitine ilişkin aşımardan kaynaklanan yükümlülüklerinin takip edildiği “ilave işlem teminatı” hesabına yansıtılır. İlave işlem teminatı hesabında teminat açığı olan Üyeye üye ekranları ve/veya raporlama yoluyla teminat tamamlama çağrısı yapılır. İlave işlem teminatı yükümlülüğünün, teminat tamamlama çağrısını takip eden iş günü saat 15:00’e kadar yerine getirilmemesi durumunda temerrüt hükümleri uygulanır.
- (5) Limitlerin %300’ü aşması durumunda ise teminat bakiyelerinin yeterli olup olmadığına bakılmaksızın Üyenin emir iletimi engellenir. Emir iletimi engellenen hesapların mevcut tüm pasif emirleri BISTECH işlem sisteminde otomatik olarak iptal edilir. Risk limiti hesaplamasına esas bulunması gereken teminat tutarının, üyeye tanımlanan risk limitine oranının %300 seviyesinin altına inmesi durumunda, emir iletimine tekrar izin verilir.
- (6) Bir Üyeye ait tüm hesaplardaki bulunması gereken teminatların toplamının Üyenin risk limitine oranı ve ilgili oranlara denk gelen katsayılar aşağıda verilmiştir. Her bir aralığa denk gelen tutarlar münhasıran o aralık için belirlenmiş katsayılar ile çarpılarak limit aşımı sonucu talep edilecek ilave teminat tutarı toplamına ulaşılır.

Başlangıç Teminatı / Risk Limiti Oranı	Katsayı
% 100 < oran ≤ % 130	0,2
% 131 < oran ≤ % 150	0,3
% 151 < oran	1,0

- (7) İlave işlem teminatı hesabına teminat olarak kabul edilecek varlıklar ile teminat değerlendirme sürecinde bu varlıklara uygulanacak grup limitleri aşağıda verilmektedir. Teminatların Üyenin kendisine ait olan veya üzerinde tasarruf hakkına sahip olduğu varlıklardan karşılanması zorunludur.

İlave İşlem Teminatı Hesabına Kabul Edilebilecek Varlıklar	Grup Limiti
Nakit Türk Lirası	En Fazla % 100
Konvertible Döviz(USD/EUR/GBP)	En Fazla % 100
DİBS	En Fazla % 100
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	En Fazla % 100
Pay Senetleri(BIST100)	En Fazla % 100
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	En Fazla % 100
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	En Fazla % 100
Borsada İşlem Gören Standartta Altın	En Fazla % 100
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteye dayalı	En Fazla % 100

ALTINCI BÖLÜM

Teminatlara İlişkin Esaslar

Üyelik teminatı

MADDE 43- (1) Takasbank'a olan aidat, ücret, komisyon ve benzeri yükümlülüklerin kendilerine verilen süre içerisinde yerine getirilmemesi durumunda ortaya çıkabilecek zararların telafisi amacıyla, genel MKT üyeleri 10.000 TL, doğrudan MKT üyeleri ise 5.000 TL üyelik teminatı yatırır. Bu tutar Piyasa'da yaşanan gelişmeler dikkate alınarak Kurulun onayı alınmak şartıyla Yönetim Kurulu tarafından yeniden belirlenebilir. Üyelik teminatı Türk Lirası olarak yatırılır.

- (2) Üyelerin birinci fıkra kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmemeleri durumunda, Takasbank ilgili tutarı üyelik teminatından tahsil eder. Tahsil işleminden sonra Üye, üyelik teminatını 3 iş günü içerisinde birinci fıkrada yer alan tutarlara tamamlar. Eksik tutarın tamamlanmaması halinde, ilgili tutar üyeden re'sen tahsil edilir.
- (3) Üyeliğin sona ermesi durumunda, üyenin Takasbank'a olan tüm yükümlülüklerinin tasfiye edilmiş olması şartı ile üyelik teminatı iade edilir.

Teminatlar

MADDE 44- (1) Piyasa'da menkul kıymet pozisyonlarından kaynaklanan risklerin karşılanması amacıyla üyelere teminat talep edilir. Teminatların hesaplanmasında kullanılacak parametrelerinin belirlenmesinde güven düzeyi % 99,50, elde tutma süresi ise 2 gün olarak dikkate alınır. Volatilité hesaplamalarında kullanılacak tarihsel veri setlerinin, temin edilebildiği takdirde asgari son 12 aylık dönemi kapsamı zorunludur.

- (2) Piyasa'da menkul kıymet pozisyonlarına ilişkin teminat gereksinimlerinin hesaplanmasında portföy bazlı net teminatlandırma yöntemi kullanılır. Teminat gereksinimi hesaplanırken müşterilere ait pozisyonlar ile üye portföyüne ait pozisyonlar arasında netleştirme yapılmaz.
- (3) Üye kendi portföyünden kaynaklanan teminat yükümlülüğünü kendisine ait, çoklu müşteri pozisyon hesaplarından kaynaklanan teminat yükümlülüğünü ise kendisine ait veya üzerinde tasarruf yetkisine sahip olduğu teminatlardan, işlemci kuruluş portföyü veya müşteri pozisyonlarından kaynaklanan teminat yükümlülüğünü ise kendisine ait veya işlemci kuruluştan temin edilen işlemci kuruluşa ait veya işlemci kuruluşun üzerinde tasarruf yetkisine sahip olduğu teminatlarla karşılamak zorundadır. Takasbank tarafından çoklu pozisyon hesapları ile ilişkilendirilmiş teminat hesaplarına üyeleri tarafından yatırılan teminatların Üyeye ait olduğu kabul edilir.
- (4) Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/menkul kıymetlere ilişkin pozisyonlar üyeye ait, münferit olarak açılmış portföy ve çoklu müşteri hesaplarında ayrıştırılmış bir şekilde, MKT hizmeti verilen pozisyonlardan ayrı takip edilir ve takas için alınan teminat tutarı bu hesaplarda yer alan netleşmiş pozisyonlar üzerinden hesaplanır. Takas için alınan teminatların değerlemesinde MKT hizmeti verilen pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin olarak tespit edilen parametreler ve varlıklar kullanılır.

Nakit Akım Teminatlandırma Yöntemi Genel Esasları

MADDE 45- (1) Takasbank, Borçlanma Araçları Piyasası'nda işlem gören kıymetlerin teminatlandırılmasında Nakit Akım Teminatlandırma (NAT) Yöntemini ve/veya BISTECH Marjin Yöntemini kullanır.

- (2) NAT Yöntemi, aynı verim eğrisine bağlı kıymetleri bir portföy olarak değerlendirip, "Net Bugünkü Değer" değişim metriğini kullanır, teminatlandırmada pozisyonların değer değişimleri dikkate alınır.
- (3) Portföy bazlı risk yönetimi algoritmasını baz alan BISTECH Marjin Yönteminde aynı ürün grubunda yer alan sözleşmeler bütünüyle netleştirilir.

Nakit Akım Teminatlandırma Yönteminde Verim Eğrileri ve Temel Bileşenler

MADDE 46- (1) NAT Yönteminde, net bugünkü değer hesaplamalarında kullanılan faiz oranları verim eğrilerinden enterpole edilir.

- (2) Takasbank, verim eğrilerini belirli bir anda piyasadaki yatırımcıların vade bağımlı getiri tercihlerini ifade eden faiz oranları kullanılarak oluşturulur.
- (3) BISTECH siteminde risk hesabına konu edilmek üzere benzer nitelikteki borçlanma araçları için farklı verim eğrileri oluşturulur. BISTECH sisteminde DİBS'lerin, yabancı para kıymetlerin (para birimi ayırımında), özel sektör borçlanma araçlarının (İhraççısının banka olup olmadığı ayırımında) risk hesaplamaları bu kıymetlere özel olarak oluşturulan verim eğrilerinden elde edilen faiz oranları ve şoklar kullanılarak yapılır.
- (4) Risk hesabında oluşturulan portföy için teminat gereksinimi hesaplanması sırasında netleştirme işlemleri portföydeki kıymetlerin bağlı oldukları verim eğrisi bazında yapılır. Takasbank, risk hesaplaması sırasında sistemde kullanılan farklı verim eğrileri arasında yer alan korelasyonları dikkate alabilir. Korelasyonların dikkate alınması durumunda, belirlenen katsayı diğer risk parametreleri ile birlikte Genel Mektup vasıtasıyla üyelere duyurulur.
- (5) NAT yönteminde, temel bileşenler, (Principal Components-PC), verim eğrilerindeki bağımsız (korelasyonsuz) değişiklikler olarak tanımlanır. Verim eğrilerinin temel olarak üç farklı değişikliğe maruz kaldığı kabul edilerek bu değişikliklerin çeşitli kombinasyonlarından risk senaryoları oluşturulur. Verim eğrilerindeki bağımsız değişiklikleri ifade eden temel bileşenler aşağıdaki gibidir.
- Paralel Kayma; verim eğrisinin bütünüyle yukarı veya aşağı yönde paralel kaymasıdır.
  - Eğimin Değişmesi; verim eğrisinin eğimindeki değişikliklerdir.
  - Eğrilik Derecesinin Değişmesi; verim eğrisinin eğrilik derecesinde (curvature) yaşanan değişikliklerdir.
- (6) Risk hesaplamalarında kullanılmak üzere bu maddenin birinci fıkrasında yer alan temel bileşen değerlerinin belirlenmesinde başlangıç ve değişim teminatlarına esas faiz değişimleri ile %99,50 güven düzeyi dikkate alınır. Belirlenen temel bileşen değerleri ile NAT yönteminde kullanılan diğer parametreler genel mektup ile duyurulur, Takasbank internet sitesinde yayımlanır ve piyasa şartları da gözetilerek ayda bir gözden geçirilir. Gerekli görülmesi halinde Takasbank bir aylık sürenin bitimini beklemeden piyasa şartları doğrultusunda risk parametrelerini revize eder.
- (7) Nakit Akım Teminatlandırma yönteminin işleyişi gereği sistem portföy bazlı teminatlandırma yaparken portföyün en kötü durum senaryosunu ima eden simülasyon sonucunu kullanır.
- (8) Takasbank, BISTECH Marjın Yöntemini kullanarak işlem/takas için alınan teminatı aşağıdaki adımlarla hesaplar.
- Ürün Grubu Risk Analizi
  - Netleştirme etkisi analizi
- (9) BISTECH Marjın Yöntemi risk analizini, ürün grupları bazında yapar. Her bir ürün grubunun riski diğer ürün gruplarından bağımsız bir şekilde hesaplanır. Borçlanma Araçları Piyasası BISTECH Marjın Yönteminde bir ürün grubunun riski, tarama riskine eşittir. Tarama Riski, portföy bazlı risk yönetimi algoritması tarafından, her bir sözleşme için "Fiyat Değişim Aralığı" (FDA) değerleri üzerine ilgili senaryoları kullanarak Risk Dizileri (Risk Arrays) hesaplaması sonucu belirlenen risk tipidir. Fiyat Değişim Aralığı, dayanak varlık/ürün grubu için oluşabilecek maksimum fiyat değişikliğini ifade eder. Risk dizileri aşağıdaki tabloda yer alan 16 standart senaryo kullanılarak hesaplanır. Bunlardan 15 ve 16 ncı senaryolara tekabül eden son ikisi, dayanak varlık fiyatında oluşabilecek uç hareketleri temsil eder.

Senaryo	Fiyat Değişim Aralığı (Oran Olarak Fiyat Hareketi);	Senaryo	Fiyat Değişim Aralığı (Oran Olarak Fiyat Hareketi);
1	FDA Sabit	2	FDA Sabit
3	FDA 1/3 Yukarı	4	FDA 1/3 Yukarı
5	FDA 1/3 Aşağı	6	FDA 1/3 Aşağı
7	FDA 2/3 Yukarı	8	FDA 2/3 Yukarı
9	FDA 2/3 Aşağı	10	FDA 2/3 Aşağı
11	FDA 3/3 Yukarı	12	FDA 3/3 Yukarı

13	FDA 3/3 Aşağı	14	FDA 3/3 Aşağı
15	Aşırı Hareket Senaryosu: FDA % 200 Yukarı	16	Aşırı Hareket Senaryosu: Fiyat % 200 Aşağı

- (10) BISTECH Marjin Yöntemi'nde aynı ürün grubunda yer alan kıymetlerin netleştirme etkisi sınırlandırılabilir. Bu sınırlama bir hesapta bulunan tüm pozisyonların netleştirme yapılmadan teminatlandırılması sonucu elde edilecek tutar (brüt) ile netleştirme yapılarak elde edilecek tutar (net) arasındaki fark Takasbank tarafından 0 ile 1 arasında belirlenen netleştirme parametresi ile çarpılması suretiyle hesaplanır. Takasbank netleştirme etkisinin analiz edileceği durumda ilgili parametreleri, diğer parametreler ile birlikte genel mektup ile duyurur ve internet sitesinde yayımlar.

İşlem/Takas İçin Alınan Teminatların Hesaplanması

MADDE 47 - (1) Piyasa'da yapılan işlemler dolayısıyla oluşan teminat gereksinimi, NAT Yönteminde işleme konu nakit akımlarının ilgili verim eğrileri kullanılarak hesaplanan net bugünkü değerleri ile bu eğrilere uygulanan şokların ardından hesaplanan net bugünkü değerlerin arasındaki farktır. Ayrıca gerek görülmesi halinde bu değere takas pozisyonu olumsuz değer değişim farkı eklenebilir. BISTECH Marjin Yönteminde ise tarama riski, netleştirme etkisi ve gerek görülmesi halinde eklenen takas pozisyonu olumsuz değer değişim farkının toplamına eşittir.

Gün İçi Teminat Tamamlama Çağrısı

MADDE 48- (1) Gün içerisinde bir hesaba ilişkin teminat yetersizliğinin Takasbank tarafından belirlenen kriterleri aşması durumunda, söz konusu aşımaların giderilmesini teminen Takasbank tarafından gün içi teminat tamamlama çağrısı yapılabilir. Teminat tamamlama çağrısı sistem aracılığıyla yapılır; üyeye telefon ve/veya elektronik posta yoluyla bildirimde bulunulur.

- (2) Yapılması halinde teminat tamamlama çağrısına konu yükümlülüklerin, 2 saat içerisinde yerine getirilmesi gerekir. Bu süre zarfında yerine getirilemeyen yükümlülükler için temerrüt hükümleri uygulanır.
- (3) Gün içi teminat tamamlama çağrısına ilişkin kriter, Takasbank tarafından piyasa şartları, marjin konsantrasyonu, teminat tamamlama çağrısının faiz değişimi kaynaklı olup olmadığı ve hesabın nominal/oransal teminat eksiği miktarları gibi hususlar göz önüne alınarak belirlenir.
- (4) Gün içi teminat tamamlama çağrısına konu hesaplar, teminat yatırma ve/veya bulunması gereken teminat değerini azaltıcı işlem yapılması yoluyla gün içi teminat tamamlama çağrısı statüsünden çıkabilirler.
- (5) Gün için teminat tamamlama çağrısını takip eden 2 saat içerisinde gerçekleşen risk hesaplama anlarının herhangi birinde teminat eksiği bulunmayan hesaplar, gün içi teminat tamamlama yükümlülüğünü sona erdirmiş sayılır. Ayrıca, yatırılan toplam teminatın, risk hesaplama anlarındaki değerlendirilmiş tutarının, gün içi teminat tamamlama yükümlülüğü tutarından fazla olması durumunda veya gün için teminat tamamlama çağrısını takip eden 2 saat içerisindeki risk hesaplama anlarında hesaplanan bulunması gereken teminat tutarında gerçekleşen azalış tutarı ile değerlendirilmiş teminat tutarında gerçekleşen artışın toplamının söz konusu gün içi teminat tamamlama yükümlülüğünden fazla olması durumunda teminat tamamlama çağrısı kapatılmış sayılır.
- (6) Takasbank teminat tamamlama çağrısına konu tutarın belirlediği kriterleri aştığı durumlarda, çağrıya konu hesaplar üzerinden pozisyon artırıcı emir iletimini engelleyebileceği gibi bekleyen emirleri de iptal edebilir.

Gün Sonu Teminat Tamamlama Çağrısı

MADDE 49- (1) Değerlendirilmiş teminat tutarı bulunması gereken teminat seviyesinin altına düşen hesaplar için her işgünü sonunda teminat tamamlama çağrısı yapılır. Üyeler teminat tamamlama çağrısı yükümlülüklerini bir sonraki iş günü en geç saat 11:00'e kadar yerine getirmek zorundadırlar. Bu süre zarfında yerine getirilemeyen yükümlülükler için temerrüt hükümleri uygulanır. Yarım iş günlerinde teminat tamamlama son saati 10:00'dur.

- (2) Takasbank tarafından hesaplanan teminat tamamlama çağrısı tutarı, takas terminalleri aracılığı ile Üyelere bildirilir. Teminat tamamlama çağrısının sistem aracılığı ile gönderilmesi durumunda, başkaca bir ihbar ve bildirim gerek kalmaksızın üyenin çağrıyı aldığı kabul edilir. Üyenin sorumluluğu, Takasbank tarafından yapılan teminat tamamlama çağrısının üyeye ulaştığı anda başlar.
- (3) Teminat tamamlama çağrısı bulunan veya teminat temerrüdüne düşmüş hesaplar, teminat yatırma ve/veya bulunması gereken teminat değerini azaltıcı işlem yapılması yoluyla teminat tamamlama çağrısı veya temerrüt statüsünden çıkabilirler.
- (4) Teminat tamamlama çağrısını takip eden işgünü, risk hesaplama anlarının herhangi birinde teminat eksiği bulunmayan hesaplar, teminat tamamlama veya temerrüt yükümlülüğünü sona erdirmiş sayılır. Ayrıca, yatırılan toplam teminatın değerlendirilmiş tutarının, teminat tamamlama yükümlülüğünden fazla olması durumunda veya gün içerisinde bulunması gereken teminat tutarında gerçekleşen azalış tutarı ile değerlendirilmiş teminat tutarında gerçekleşen artışın toplamının bir önceki iş günü sonunda hesaplanan teminat tamamlama yükümlülüğünden fazla olması durumunda, hesap gün içi tüm risk hesaplama anlarında teminat yetersizliğinde bile olsa teminat tamamlama çağrısı ya da temerrüt kapatılmış sayılır.
- (5) Takasbank teminat tamamlama çağrısına konu tutarın belirlediği kriterleri aştığı durumlarda, çağrıya konu hesaplar üzerinden pozisyon artırıcı emir iletimini engelleyebileceği gibi bekleyen emirleri de iptal edebilir.

Teminat ve Garanti Fonu Katkı Payı Olarak Kabul Edilebilecek Kıymetler

MADDE 50- (1) Üyeler tarafından, merkezi karşı taraf ve/veya takas hizmeti verilen kıymetler nedeniyle oluşan teminat yükümlülüklerinin yerine getirilmesi amacıyla aşağıdaki varlıklar kullanılabilir. Takasbank Yönetim Kurulu Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 19 uncu maddesi ile belirlenen diğer varlıkları da teminat veya garanti fonu katkı payı olarak kabul etmeye yetkilidir.

- a) Nakit Türk Lirası
  - b) Konvertibl Döviz(USD, EUR, GBP),
  - c) Devlet İç Borçlanma Senedi,
  - ç) T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Senetleri,
  - d) T.C. Hazinesi Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları,
  - e) BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri,
  - f) Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları,
  - g) Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları.
  - h) Borsalarda işlem gören standartta altın
  - i) İpotek teminatlolu menkul kıymetler, ipotega dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlolu menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler
- (2) Herhangi ihraççı veya banka tarafından veya bu ihraççı veya banka ile aynı sermaye grubuna dahil diğer ihraççı ve bankalar tarafından ihraç edilmiş veya verilmiş, Takasbank tarafından teminat olarak kabul edilen, menkul kıymetler ile kabul edilmiş garantiler toplamının (Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen kıymetler ile sermayesinin çoğunluğu Hazine Müsteşarlığı'na ait olan diğer bankaların garanti ve menkul kıymetleri hariç), Takasbank tarafından bu piyasa için kabul edilmiş teminatlar içindeki payı %25'i geçemez. Yapılan dönemsel kontrollerde %25 sınırını aşan teminatlarda öncelik sıralaması dikkate alınır, sınır aşımına sebep olan son yatırılan teminat sahibi üyeler elektronik posta mesajı ile uyarılır. Teminatı değiştirmesi talep edilir.
  - (3) Üyelerin kendilerinin ve/veya dahil oldukları sermaye grubuna bağlı banka ve şirketlerin garantileri ve ihraç etmiş oldukları menkul kıymetler (Hazine Müsteşarlığı'nca ihraç edilen menkul kıymetler ile sermayesinin çoğunluğu Hazine Müsteşarlığı'na ait olan diğer bankaların garanti ve menkul kıymetleri hariç), üye tarafından Takasbank'a teminat olarak verilemez.
  - (4) Teminat olarak tevdi edilmiş olan sabit getirili menkul kıymetler itfadan önceki günün sonunda teminat olma özelliklerini kaybederler. İtfa gerçekleştiğinde ilgili tutar nakit teminat hesabına aktarılır.
  - (5) Pay ve benzeri teminatlarda öz sermaye hali nedeniyle teminat değerinde yaşanabilecek değişiklikler dikkate alınarak, teminat seviyesinin korunması Üyenin sorumluluğundadır.

- (6) Altının teminata verilmesi durumunda, söz konusu altınlar Borsa Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası'nda işlem gören külçe altınlardan 100 gram ve katları şeklinde olan standart altından oluşmalıdır.
- (7) İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetlerden; Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. Varlık Finansmanı Fonları tarafından TL cinsinden ihraç edilmiş ve uzun vadeli ulusal notu asgari 'AA+' olanlar teminata kabul edilir.
- (8) Teminata kabul edilen varlıklardan sistemine tanımlı olanlar, Takasbank ekranlarında yer alan Geçerli Teminat Raporu aracılığı ile izlenir. Bu raporda yer almayan varlıkların teminata verilmek istenmesi durumunda, en az bir işgünü öncesinde ilgili varlığın sistemde tanımlanmasını teminen Takasbank'a bildirimde bulunulması gerekir. Takip sorumluluğu üyeye aittir.

Değerleme Katsayıları

MADDE 51- (1) Teminatlara ve garanti fonu katkı paylarına uygulanacak, kesinti oranlarını yansıtan, değerlendirme katsayılarının hesaplanmasında Takasbank tarafından uygun görülen parametrik, parametrik olmayan veya simülasyon tabanlı istatistiksel yöntemler kullanılır. Teminat değerlendirme katsayılarının belirlenmesinde, ilgili varlığın Takasbank tarafından değerlendirilen kredi riski, vadesi, olağanüstü piyasa koşullarındaki volatilitesi, likiditesi ve varsa kur riski dikkate alınır.

(2) Yapılacak hesaplamalarda kullanılacak istatistiksel güven düzeyi %99,90'a, kullanılacak likidite etme süresi ise 2 iş günü olarak dikkate alınır. Hesaplamalarda kullanılacak tarihsel verinin 12 aydan az olmaması esastır. Yeterli veya hiç tarihsel verinin bulunmadığı varlıklar için değerlendirme katsayıları, benzer niteliklere sahip varlıklar için hesaplanan katsayılar kıyas alınarak belirlenir. Değerleme katsayıları yılda bir kez gözden geçirilir. Gerekli görüldüğü durumlarda, daha kısa sürelerle gözden geçirmenin yapılması mümkündür. Gözden geçirme sonrasında değerlendirme katsayılarında değişiklik olması halinde, yeni değerlendirme katsayıları Üyelere duyurulur.

(3) Merkezi karşı taraf ve/veya takas hizmeti karşılığında teminat olarak kabul edilebilecek kıymetlerin teminat değerlerinin hesaplanmasında aşağıdaki değerlendirme katsayıları esas alınır.

Teminat Çeşidi	Değerleme Katsayısı
Türk Lirası	% 100
Konvertible Döviz(USD)	% 92
Konvertible Döviz(EUR)	% 93
Konvertible Döviz(GBP)	% 93
DİBS	% 91
T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Araçları	% 83
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	% 88
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	% 91
Pay Senetleri(BIST100)	(BIST 30 % 76, BIST 100 % 70)
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	% 82
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	% 88
Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın	% 83

Teminat Kompozisyon Limitleri

MADDE 52- (1) Türk Lirası nakit dışında teminata kabul edilecek diğer varlıklar ve bunlara ilişkin kompozisyon limitleri için aşağıda verilen tabloda belirtilen oranlar uygulanır. Takasbank Yönetim Kurulu teminat olarak kabul edilecek yeni varlıklar için kompozisyon limitleri belirlemeye veya bu Prosedür ile belirlenmiş olanlar da dahil kompozisyon limitlerinde değişiklik yapmaya yetkilidir.

İşlem Teminatı Olarak Kabul Edilebilecek Varlıklar	Grup Limiti	Alt Grup Limiti (Grup Limiti Yüzdesi Olarak)
Nakit Türk Lirası	En Fazla % 100	-
Konvertible Döviz(USD/EUR/GBP)	En Fazla % 100	-

DİBS	En Fazla %100	%50 (ISIN Bazında)
T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Araçları	En Fazla %90	%20 (ISIN Bazında)
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	En Fazla %90	%20 (ISIN Bazında)
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteye dayalı	En Fazla %50	%40
Pay Senetleri(BIST100)	En Fazla %20	%20
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %40	%20
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %40	%20
Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın	En Fazla %25	-

(2) Grup limitleri toplam yatırılmış teminat üzerinden hesaplanır. Alt grup limitlerinin hesaplamasında ilgili varlık tutarının grup limiti uygulanmış toplam değerlendirilmiş kısmı dikkate alınır.

İşlem Teminatlarının Değerlerinin Güncellenmesi

MADDE 53- (1) Teminat olarak kabul edilen varlıklar, güncel piyasa fiyatları ile değerlendirilmelerini teminen Takasbank tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden gün içerisinde risk hesaplama anlarında, teminat yatırma ve çekme işlemlerinde ve her işlem günü sonunda değerlemeye tabi tutulur.

Değerleme	Değerleme Kriteri	Açıklama
Döviz	Gün İçi: Bankalararası Piyasa Alış - Satış kotasyonu ortalaması Gün Sonu: TCMB Döviz Alış Kuru	Gün sonu akşam 18:00'deki risk hesaplama anı dahil olmak üzere gün içi boyunca Bankalararası Piyasa kurları ortalaması, gün sonu risk hesaplama anında ise TCMB tarafından 15:30'da yayınlanmış olan alış kuru.
-Hazine Bonosu ve Devlet Tahvilleri - Sukuk	Gün İçi: Takasbank verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da TCMB Fiyatları. Gün Sonu: Takasbank gün sonu verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da TCMB Fiyatları.	DİBS/Sukuk: Piyasa'da işlem gören kuponuz ve sabit kuponlu tahvillerden oluşan verim eğrisi ile hesaplanan fiyatlar ile bu fiyatlara ulaşamadığında ise TCMB'ce belirlenen Devlet İç Borçlanma Senetlerinin gösterge niteliğindeki günlük değerleri kullanılarak değerlendirir. Değerlemede kullanılan değerler, gün içi risk hesaplama anlarında güncellenen verim eğrisi paralelinde değişiklik gösterebilir.
Eurobond	Gün İçi: Takasbank verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da Takasbank tarafından belirlenen fiyat Gün Sonu: Takasbank verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da Takasbank tarafından belirlenen fiyat	İşlem gören Euro tahvillerden oluşan verim eğrisi ile hesaplanan fiyatlar ile verim eğrisi oluşturulmadığı durumda Takasbank tarafından belirlenen fiyat.
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	Gün İçi: Takasbank verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da Takasbank tarafından belirlenen fiyat Gün Sonu: Takasbank verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da Takasbank tarafından belirlenen fiyat	İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler
Paylar	Gün İçi: Hesaplama anı öncesinde BİAŞ Pay Piyasasında gerçekleşen son işlem fiyatı, Gün Sonu: Seans sonu son işlem fiyatı	Borsada işlem gerçekleşmemişse, Takasbank tarafından belirlenen teorik fiyat. İşlem gören menkuller için ise son işlem fiyatı. , Eşleşmemiş alış ve satış emirlerinin, (alış ve satışın eşanlı olarak gelmiş olması halinde) son işlem fiyatından daha sonra gelmiş olması halinde, alış ve satış fiyatlarının ortalaması da kullanılabilir.

Yatırım Fonları	İlgili günde ihraçcısı tarafından açıklanan fiyat	İhraçcısı tarafından açıklanan fiyat, takip eden işgünü için kullanılır.
Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın	Gün İçi: Hesaplama anı öncesinde BİAŞ KMTP’de gerçekleşen son işlem fiyatı, Gün Sonu: BİAŞ KMTP günsonu bülten fiyatı	Borsa Kıymetli Madenler ve Taşlar Piyasası’nda T+0 valörlü işlemler için oluşan USD/ONS fiyatından, önceki gün sonu TCMB döviz alış kuru kullanılarak hesaplanan fiyat ile değerlendirilir. Eğer işlem gerçekleşmemişse, teorik fiyat ya da bir önceki seansta oluşan ağırlıklı ortalama fiyat kullanılabilir.

- (2) Değerlemeye konu fiyatlar, Takasbank tarafından gün içerisinde Takasbank Entegrasyon Menüü üzerinde yer alan Geçerli Teminat Raporu aracılığıyla ilan edilir. Takasbank tarafından teminat olarak kabul edilmekte olan varlıkların değerlendirilmesinde kullanılacak teorik fiyatlama formülleri ve yöntemleri Takasbank internet sitesinde yayınlanır.

Teminatların Mülkiyeti

MADDE 54- (1) MKT hizmeti çerçevesinde alınan teminatların mülkiyeti Kanununun 78 inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde Takasbank’a geçer. Takasbank, sözleşme kurulduğu anda ve teminat konusu varlıkların kanuni usullere uyarak devredilmesi sonucu mülkiyet hakkına sahip olur.

- (2) Üyenin temerrüdü nedeniyle ya da ilgili mevzuat veya sözleşme hükümlerinde öngörülen nedenlerle teminatlardan Takasbank’ın alacaklarının karşılanması söz konusu olduğunda Takasbank, herhangi bir ihbar veya ihtarda bulunma, süre verme, adli veya idari merciden izin ya da onay alma, teminatın açık artırma ya da başka bir yol ile nakde çevrilmesi gibi herhangi bir ön şartı yerine getirme yükümlülüğü olmaksızın, teminat konusu malvarlığını en iyi gayret göstererek ve en iyi fiyat üzerinden satarak satım bedelinden alacağını karşılama veya bu araçların değerini borçlunun yükümlülüklerinden mahsup etme hakkına sahiptir.
- (3) Kanununun 78 inci maddesi uyarınca teminatların mülkiyeti Takasbank’a ait olduğundan, teminattan doğan haklar da Takasbank’a aittir. Takasbank, yükümlülüklerin yerine getirilmesi şartıyla, vade sonunda teminatları hakları ile birlikte Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği’nin 27 nci maddesi hükümleri çerçevesinde ve Üye talebi doğrultusunda iade eder.

Teminatların İzlenmesi ve Yönetimi

MADDE 55- (1) Üyenin portföyüne, müşterilerine, işlemci kuruluş portföyüne veya müşterilerine ait pozisyonlarla ilişkilendirilen teminatlar, üyeye bağlı hesaplarda ayrı ayrı izlenir. İşlemci kuruluşa veya müşterilerine ait pozisyonlarla ilişkilendirilmiş teminatlar, üyenin kendi portföyüne veya müşterilerine ait pozisyonlardan kaynaklanan teminat açıklarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılamaz. Üyenin çoklu müşteri pozisyonları ile ilişkilendirilmiş teminatları, üyenin kendi portföyüne ait hesaplardan kaynaklanan teminat açıklarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılamaz. Üye portföyü ile ilişkilendirilmiş teminatlar, üyeye bağlı tüm pozisyon hesaplarından kaynaklanan teminat ihtiyaçlarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılabilir. Kanununun 78 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü saklıdır.

- (2) Kanun’un 79 uncu maddesi uyarınca Takasbank’ın, merkezi karşı taraf olarak yerine getirdiği işlemler nedeniyle teminat olarak aldığı malvarlığı değerleri üzerindeki hak ve yetkisi hiçbir şekilde sınırlandırılmaz. Teminat konusu mal varlığı değerleri üzerinde, üyenin herhangi bir sebeple tasarruf yetkisinin bulunmaması Takasbank’ın iyi niyetli aynı hak iktisabına engel olmaz. Teminat konusu mal varlığı değerleri üzerinde üçüncü kişilerin istihkak ya da sınırlı aynı hak iddiaları Takasbank’a karşı ileri sürülemez.
- (3) Teminat veren hakkında konkordato mühleti tanınması, konkordatosunun tasdiki, iflastan sonra konkordato mühleti tanınması, malvarlığının terki suretiyle konkordato süreci içine girmesi, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması, iflası, iflasın ertelenmesi veya 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu çerçevesindeki takip prosedürleri ya da Kanununun tedrici tasfiye ile ilgili hükümleri Takasbank’ın teminatlar üzerindeki hak ve yetkisini hiçbir şekilde sınırlandıramaz.

Teminat Yatırma veya Çekme İşlemleri

MADDE 56- (1) Teminat olarak kabul edilebilecek varlıklara ilişkin yatırma, çekme işlemleri üye ekranlarından, web servis aracılığıyla ve Takasbank'a verilecek olan yazılı talimat ile yapılabilir. Bu hesaplara doğrudan işlem yapılamaz.

- (2) Teminat yatırma çekme işlemleri üye serbest hesaplardan veya hesaplarına elektronik virman yapılması suretiyle gerçekleştirilir.
- (3) Teminat yatırmaya ve Türk Lirası dışındaki teminatların çekilmesine ilişkin son saatler Takasbank nezdindeki hesaplar arasında aktarım içindir. Takasbank dışına ya da dışından aktarımlar için ilgili ödeme sistemi/saklama kurumu operasyon iş kuralları uygulanır.
- (4) İş bu Prosedürün geçici hükümlerinde belirtilen Teminat Mektubu cinsinden teminat yatırma ve çekme işlemleri sadece Takasbank kullanıcıları tarafından saat 17:00'a kadar yapılacaktır.
- (5) Teminat bazında yatırma, çekme son saatleri aşağıdaki gibidir:

İşlem Teminatı Olarak Kabul Edilebilecek Varlıklar	Tam Gün Yatırma Son Saati	Yarım Gün Yatırma Son Saati	Tam Gün Çekme Son Saati	Yarım Gün Çekme Son Saati
Nakit Türk Lirası	18:15	12:45	15:40	11:40
Konvertible Döviz (USD/EUR/GBP)	18:15	12:45	18:15	12:45
DİBS	18:15	12:45	18:15	12:45
T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Araçları (Eurobond)	18:15	12:45	18:15	12:45
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	18:15	12:45	18:15	12:45
Pay Senetleri (BIST100)	18:15	12:45	18:15	12:45
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	18:15	12:45	18:15	12:45
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	18:15	12:45	18:15	12:45
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipotega dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	18:15	12:45	18:15	12:45
Borsada İşlem Gören Standartta Altın	18:15	12:45	18:15	12:45

- (6) Bulundurulması gereken teminat tutarlarının çekilmesine izin verilmez. Teminat tamamlama yükümlülüğü bulunan hesaplardan teminat çekme işlemi gerçekleştirilmez.

Nakit Teminat ve Garanti Fonu Katkı Paylarının Nemalandırılması

MADDE 57- (1) Üyeler tarafından tesis edilen nakit Türk Lirası teminat ve garanti fonu katkı payları, varsa zorunlu karşılık olarak tesis edilecek kısmı düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden, kredi riski ve likidite koşulları dikkate alınarak, Takasbank tarafından mümkün olan en iyi koşullarla nemalandırır. Nemalandırma işlemi, nemaya konu tutarın bankalara depo ya da mevduat olarak yatırılması ile repo işlemine konu edilmesi suretiyle, Takasbank limitleri dâhilinde yapılır. Takasbank nemalandırma amacıyla nakit teminatları organize para piyasalarına da plase edebilir. Olağandışı piyasa koşullarında nemalandırma yapılmayabilir. Piyasa koşulları nedeniyle Takasbank tarafından nemalandırma yapılamaması halinde nema ödenmez.

- (2) İşlem ve garanti fonu teminatlarının nemalandırma işlemleri saat 15:40'taki Üye Türk Lirası cinsinden nakit teminat bakiyeleri üzerinden yapılır. 15:40'tan sonra Takasbank'a teminat olarak yatırılan nakit Türk Lirası teminatlar nemalandırılmaz. Yarım iş günlerinde nemalandırma son saati 11:40 olup bu saatten sonra yatırılan Türk Lirası teminatlar nemalandırılmaz.
- (3) Teminat ve garanti fonu katkı paylarının varsa zorunlu karşılık yükümlülüğü düşüldükten sonra kalan tutarının nemalandırılmasından elde edilen brüt nema tutarlarından, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) ve diğer yasal maliyetler ile Takasbank tarafından önerilen ve Kurul tarafından uygun görülen bir oranda "teminat takip ve nemalandırma ücreti" olarak Takasbank tarafından tahsil edilecek tutarın düşülmesi suretiyle kalan bakiye, ilgili hesaplara nema olarak eklenir.

(4) Nema istemeyen üyelerin bu taleplerini Takasbank'a yazılı olarak iletmeleri gerekmektedir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Garanti Fonuna İlişkin Esaslar

Garanti Fonu ve Genel Esasları

MADDE 58- (1) Takasbank, Piyasa’da vereceği MKT hizmeti kapsamında, üyelerin temerrüde düşmesi halinde oluşabilecek zararların ilgili üyelerin teminatlarını aşan kısmı için kullanılmak üzere üyelerin katkı payları ile oluşturulan bir garanti fonu kurar. MKT üyelerinin garanti fonuna katılımı zorunludur.

- (2) MKT üyelerinin garanti fonu katkı payları, yatırılmış ve Takasbank tarafından talep edilmesi halinde yatırılacak ilave garanti fonu katkı paylarından oluşur. Garanti Fonunun MKT Yönetmeliği, Yönerge ve Prosedür hükümleri çerçevesinde kullanılması durumunda, MKT üyelerinden yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarını geçmemek üzere ilave katkı payı yatırımları istenebilir. 1 Nisan-31 Mart tarihleri arasındaki bir yıllık dönem içinde Üyelerden en fazla dört sefer ilave katkı payı yatırımları istenebilir. Bir seferde talep edilebilecek ilave garanti fonu katkı payı, her bir üye için, talebe mesnet teşkil eden temerrütlerin vuku bulduğu ay için hesaplanmış yatırılması gereken garanti fonu katkı payı tutarını aşamaz. İlave garanti fonu katkı payı tutarı, bir kez yatırılmış tutarın tamamı olarak veya dilimler halinde toplam yatırılmış tutarı geçmemek şartıyla birden çok kez talep edilebilir.
- (3) Üyelikten ayrılma talebinde bulunan ancak bu talepleri henüz Yönetim Kurulu’na karara bağlanmamış veya MKT üyeliğinden ayrılma talebi Yönetim Kurulu tarafından kabul edilmiş, ancak yatırılmış garanti fonu katkı payının iadesi için süre verilmiş MKT üyelerinin maruz kalabileceği maksimum garanti fonu yükümlülüğü, talep tarihinde henüz çözümlenmesi devam eden bir temerrüdün mevcut olmaması halinde, talepte bulunulan ayın ilk iş günü gün sonu işlemleri kapsamında hesaplanan garanti fonu tutarının iki katı, aksi takdirde üç katıdır. Takasbank tarafından muhtemel garanti fonu yükümlülüklerinden kaçınmak için MKT üyeliğinden ayrıldığı veya ayrılma talebinde bulunduğu değerlendirilen kuruluşlar tekrar MKT üyeliğine kabul edilmeyebilir.
- (4) Temerrüde düşen Üyenin işlem teminatları, garanti fonu katkısı, varsa sigorta poliçelerinden yapılacak tazminler ve Takasbank tarafından Piyasa’da karşılanmış riskler için yapılan sermaye tahsisi yetersiz kalmadıkça, diğer Üyelerin garanti fonu katkı paylarına başvurulamaz.
- (5) Üyeliğin sonlanması halinde Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 33 üncü maddesi hükümleri çerçevesinde garanti fonu katkı payı geri ödenir.
- (6) Garanti fonundaki varlıklar amacı dışında kullanılamaz.
- (7) Üyeler tarafından garanti fonuna yatırılacak katkı paylarının, kendi mülkiyetlerindeki varlıklardan karşılanması esastır.
- (8) Garanti fonu, Takasbank tarafından temsil ve idare edilir.
- (9) Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilemeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin pozisyonlar garanti fonu hesaplamalarında dikkate alınmaz.

Garanti Fonunun Büyüklüğü ve Üyelerce Yapılacak Katkı Payı

MADDE 59- (1) Garanti fonunun büyüklüğü, en büyük açık pozisyona sahip üye ile ikinci ve üçüncü en büyük açık pozisyona sahip olan üyenin stres koşullarında birlikte temerrüdü halinde ortaya çıkacak kaynak ihtiyacının büyük olanından az olamaz. Kaynak ihtiyacı üyelerin stres koşulları altında hesaplanan risklerinin işlem teminatları ile karşılanabilen kısmı dışında kalan bölümünden oluşur. Stres koşullarındaki riskin istatistiksel yöntemlerle tahmininde istatistiksel güven düzeyi %99,75 ve elde tutma süresi 2 işgünü olarak dikkate alınır. Takasbank piyasa şartlarını, teminat yoğunlaşmalarını ve temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterlilik düzeyini gözeterek, asgari garanti fonu yükümlülüğünü, istatistiksel olarak hesaplanan yükümlülüğünden daha yüksek belirleyebilir.

- (2) Garanti fonu hesaplamalarında MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymet işlemlerinden doğan riskler dikkate alınmaz.
- (3) Üyelerin garanti fonuna yapacakları katkı, sabit ve taşınmış oldukları riskleri ile orantılı olarak hesaplanan değişken katkı paylarından oluşur.
- (4) Sabit katkı payı olması gereken garanti fonu büyüklüğünün üye sayısına bölünmesi ile elde edilen ortalama tutarı geçmeyecek bir seviyede belirlenir.

- (5) Değişken katkı payı, Takasbank tarafından belirlenen dönem içerisinde üyenin piyasada bulundurması gereken ortalama teminat tutarının, piyasanın ortalama teminat tutarına bölünmesi suretiyle hesaplanan oranın, ilgili döneme isabet eden asgari garanti fonu büyüklüğü ile çarpılması suretiyle bulunur. Tespit edilen büyüklükler Üye ekranları vasıtasıyla duyurulur.
- (6) Bir Üyenin yatırılmış garanti fonu katkı payı, sabit katkı payı tutarından az olamaz. Üyelerin yatırımları gereken sabit katkı payı tutarları, 150.000 TL'dir. Bu tutar yılda en az bir kez, Piyasa, ulusal veya uluslararası ekonomide yaşanan gelişmeler dikkate alınarak gözden geçirilir ve gerekli görülmesi durumunda değiştirilebilir. Oluşturulacak garanti fonunun büyüklüğünün hesaplanmasında ve üyelerin değişken katkı payına esas teşkil eden ve bu maddenin 5 inci fıkrasında yer alan ortalama piyasa katılımının belirlenmesinde kullanılacak veri setinin uzunluğu asgari bir aydır.
- (7) Garanti Fonu katkı payı yükümlülükleri her ayın ilk iş günü itibariyle hesaplanır, takip eden işgünü itibariyle güncellenir. Takasbank tarafından hesaplara yansıtılan garanti fonu katkı payı tutarına isabet eden değerlenmiş teminat tutarının hesaplara güncellenmenin yapıldığı günü takip eden işgünü saat 15:00'a kadar yatırılması gerekir. Yarım iş günlerinde teminat tamamlama son saati 11:00'dır. Yatırılmayan tutarlar için temerrüt hükümleri uygulanır.
- (8) Üyelerin garanti fonu katkı payı hesaplamaları ilgili üyelerin risk durumu ve piyasa koşulları gözetilerek Takasbank tarafından yedinci fıkrada belirtilen tarihten bağımsız olarak herhangi bir zamanda da yapılabilir.

Garanti Fonuna Katkı Payı Olarak Kabul Edilebilecek Kıymetler ve Katkı Payı Tamamlama Yükümlülüğü

MADDE 60- (1) Garanti fonuna katkı payı olarak kabul edilecek varlıklar ve bunlara ilişkin kompozisyon limitleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Takasbank Yönetim Kurulu garanti fonu katkı payı olarak kabul edilecek varlıkların kompozisyon limitlerini piyasa koşullarına göre değiştirmeye ve yeni varlıklar için kompozisyon limitleri belirlemeye yetkilidir.

Garanti Fonu'na Kabul Edilebilecek Varlıklar	Grup Limiti	Alt Grup Limiti (Grup Limiti Yüzdesi Olarak)
Nakit Türk Lirası	En Fazla % 100	-
Konvertible Döviz (USD/EUR/GBP)	En Fazla % 100	-
DİBS	En Fazla % 100	% 50 (ISIN Bazında)
T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Araçları (Eurobond- YP Sukuk)	En Fazla % 90	% 20 (ISIN Bazında)
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	En Fazla % 90	% 20 (ISIN Bazında)
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	En Fazla % 50	% 40
Pay Senetleri (BIST100 endeksi kapsamında olanlar)	En Fazla % 20	20%

Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %40	20%
-----------------------------------	--------------	-----

Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %40	20%
---	--------------	-----

- (2) Garanti fonu katkı payı olarak yatırılacak kıymetlerin teminat değerlerinin hesaplanmasında kullanılacak kesinti oranlarını yansıtan değerlendirme katsayılarına işbu Prosedür'ün 52nci maddesinde yer verilmiştir.
- (3) Kompozisyon sınırları toplam yatırılmış katkı payı üzerinden hesaplanır. Alt kompozisyon sınırlarının hesaplamasında ilgili varlık tutarının toplam değerlendirilmiş tutarı dikkate alınır.
- (4) Garanti fonu katkı payı olarak kullanılan nakit dışı varlıklar, güncel piyasa fiyatları ile değerlendirilmelerini teminen, Takasbank tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden değerlemeye tabi tutulur.
- (5) Gün sonu değerlemesi sonucunda katkı payı eksiği bulunan hesaplara, katkı payı tamamlama çağrısı yapılır. Katkı paylarının çağrının yapıldığı günü takip eden ilk işgünü saat 15:00'a kadar tamamlanması gerekir. Yarım iş günlerinde teminat tamamlama son saati 11:00'dır. Tamamlanamayan tutarlar için temerrüt hükümleri uygulanır.
- (6) Garanti Fonu içindeki nakit dışı varlıklar Üyenin talebi doğrultusunda değiştirilebilir.

Garanti Fonunun Kullanım Esasları

MADDE 61- (1) Temerrüt yönetiminde, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine kadar kullanılabilir kaynakların yetersiz kalması ve nakit yatırılan garanti fonu katkı paylarının yetersiz kalacağı anlaşıldığında, garanti fonundaki temerrüde düşmemiş üyelere ait nakit dışı katkı payları nakde tahvil edilmeye başlanır.

- (2) Garanti fonuna, ilgili temerrüdün ortaya çıktığı tarihten sonra katılan üyelerce yatırılan veya mevcut üyelerin temerrüdün ortaya çıkmasından sonra aldıkları risklere karşılık yatırdıkları katkı payları kullanılmaz.
- (3) Garanti fonuna başvurulmasını gerektiren hallerde, temerrüt nedeniyle oluşan zararın kapatılmasına kadar geçecek süre içinde garanti fonundan katkı payı çekilmesine izin verilmez.
- (4) Katkı paylarına başvurulmasında en likit varlıktan başlayarak, nakde tahvil kabiliyetinin yüksekliği esas alınır. Garanti fonundaki nakit dışı teminatlardan nakde tahvil edilen ancak kullanılmayan nakit tutarlar, nakit dışı teminatları kullanılan üyelere oransal olarak iade edilir.
- (5) Garanti fonuna mal edilecek zararın temerrüde düşmemiş üyelere dağıtımında, üyelerin garanti fonu içindeki payları esas alınır.
- (6) Üyeler temerrüt yönetimi çerçevesinde kullanılmış olan yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarlarını, 3 iş günü içerisinde tekrar yatırmakla yükümlüdürler.
- (7) Garanti fonuna mal edilecek zararın fon büyüklüğünün %50'sini aşması muhtemel görüldüğünde, üyelere taahhüt ettikleri ilave katkı paylarını yatırmaları talep edilebilir. Üyeler ilave katkı paylarını talepten sonra 5 iş günü içinde yatırmakla yükümlüdür. İlgili temerrüdün kapatılmasında kısmen veya hiç kullanılmayan ilave katkı payları iade edilebilir. Talep edildiği halde temerrüdün kapatılmasında kullanılmadan iade halinde, ilave garanti fonu katkı talebinde bulunulmamış sayılır.
- (8) Bir aylık dönemde üyeden talep edilebilecek ilave garanti fonu katkı payı tutarı, üyenin o ay için hesaplanan yatırılması gereken garanti fonu katkı payı tutarını aşamaz.
- (9) Temerrüt nedeniyle üyelere talep edilen ilave garanti fonu katkı paylarının kısmen veya tamamen kullanılması halinde üyelere garanti fonu yükümlülüklerini 60 ıncı madde uyarınca hesaplanan miktara tamamlamaları istenir. Aynı ay içerisinde üyenin diğer üyelerin temerrüdü halinde katlanacağı maksimum zarar sınırını aşan garanti fonu katkı payları ay sonuna kadar sadece kendi temerrütleri halinde kullanılır. 1 Nisan - 31 Mart tarihleri arasındaki bir yıllık dönem içinde maksimum ilave garanti fonu katkı payı yükümlülüğünü yerine getiren üyelere talep edilecek normal garanti fonu katkı payı tutarları içinde bulunan bir yıllık dönem tamamlanmaya kadar sadece kendi temerrütleri için kullanılır.

Garanti Fonu Katkı Paylarının İadesi

MADDE 62 - (1) Üyeliği sona eren kuruluşların garanti fonundaki sabit garanti fonu katkı payı dışındaki katkı payları ve bunlara ilişkin tüm getiri ve haklar; söz konusu kuruluşa, ilgili piyasalarda gerçekleştirmiş olduğu işlemlerden doğan yükümlülükleri ile Üyeliğinin sona erdirilmesine ilişkin Yönetim Kurulu kararı tarihinden sona erme işlemlerinin tamamlandığı tarihe kadar geçen sürede meydana gelebilecek temerrütlerden dolayı Takasbank'ın karşı karşıya kalabileceği ödeme yükümlülükleri göz önünde bulundurularak, ödenmesi gereken vergi ve diğer yasal yükümlülükler indirilmek suretiyle iade edilir. Bir üyenin başka bir üyeye tüm aktif ve pasifi ile devri sonucu üyeliğin sona ermesi durumunda, garanti fonu katkı payı iade işlemi, devir işlemlerinin tamamlandığı tarihi izleyen ilk garanti fonu katkı payı hesabını takiben gerçekleştirilir. Garanti Fonu hesaplaması, birleşen iki üyenin hesaplama dönemine isabet eden toplam pozisyon büyüklükleri üzerinden yapılır.

- (2) Üyeliği sona eren kuruluşun sabit garanti fonu katkı payları, piyasadaki tüm açık pozisyonların vadesi göz önünde bulundurularak Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek süre sonunda iade edilir.
- (3) Üyeliği sona eren kuruluşun garanti fonu katkı paylarının aynen iadesi esastır. Aynen iadenin mümkün olmaması halinde iade mislen yapılır. Aynen veya mislen iade olunamayan katkı payları eşdeğerleri üzerinden iade olunur. Eşdeğer iadede katkı paylarının Takasbank tarafından nakde tahvil edildiği tarihteki fiyatlar kullanılır.
- (4) Üyeliği sona eren kuruluşun garanti fonu katkı payı/payları içerisinde nakit bulunması halinde, nakdin iadesinde nemalandırılan tutardan ödenmesi gereken vergi ve diğer yasal yükümlülükler indirilerek iade işlemi gerçekleştirilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

MKT Hizmeti Verilen Kıymetlerde Temerrüt İşlemlerine İlişkin Esaslar

Genel Esaslar

MADDE 63- (1) Aşağıdaki durumların varlığı halinde, başkaca bir ihbara gerek kalmaksızın ilgili üyenin temerrüde düştüğü kabul edilir ve temerrüt hükümleri uygulanır.

- a) Takasbank tarafından hesaplanan gün içi ve gün sonu teminat tamamlama yükümlülüklerinin, işbu Prosedür'de belirlenen süre içerisinde yerine getirilmemesi;
  - b) Takas işlemlerine ilişkin yükümlülükler ile kupon geri ödemelerine ilişkin yükümlülükler Prosedür'de belirlenen saatin sonuna kadar yerine getirilmemesi;
  - c) Repo karşılığı menkul kıymet bildirim yükümlülüğünün üye tarafından Prosedürde belirlenen süre içerisinde yerine getirilmemesi;
  - ç) Garanti fonu ve ilave garanti fonu katkı payları tamamlama yükümlülüklerinin süresi içerisinde yerine getirilmemesi;
  - d) Prosedür'ün 13 üncü maddesi kapsamında üyenin yükümlülüklerinin Takasbank tarafından tasfiye edilmesine karar verilmesi.
- (2) Üyenin temerrüdü durumunda tüm borçları muaccel hale gelir. Temerrüdün kaynağı dikkate alınarak vadesi gelmeyen borçların muaccel hale gelip gelmeyeceğine Takasbank Temerrüt Yönetim Komitesi karar verir. Borcun muaccel hale geldiği tarihte bu Prosedür'de belirlenen usul ve esaslara uygun olarak muaccel hale gelen borçtan kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilememesi halinde ayrıca bir bildirimde bulunulmasına gerek olmaksızın vadesi gelmemiş borçlar için de temerrüde düşmüş sayılır.
- (3) Yükümlülüklerini aynı gün valörü ile ancak Prosedür'de belirlenen saatten sonra yerine getiren üyelerden ve aynı gün valörü ile yerine getirmeyerek izleyen günlerde yerine getiren üyelerden farklı katsayılar uygulanarak temerrüt faizi tahsil edilir.
- (4) Temerrüt halinde, Takasbank tarafından üyenin ilgili hesaplarındaki teminatlarını çekmesine izin verilmeyebilir. Bu konudaki karar Takasbank tarafından temerrüdün büyüklüğü, teminat hesaplarında var olan fazla/eksik teminat tutarları ve piyasa şartları gözetilerek verilir. Takasbank temerrüt büyüklüğünü ve piyasa şartlarını gözeterek, üyenin hesapları üzerinden emir iletiminin engellenmesini ve bekleyen emirlerin, emir defterinde iptal edilmesini Borsa'dan isteyebilir.
- (5) Takasbank tarafından üyeye temerrüt halini sona erdirmesi için en fazla temerrüt tarihini takip eden iş günü saat 11:00'a kadar süre verilebilir. Verilen süre sonuna kadar temerrüt halinin sona

endirilmemesi halinde, Takasbank tarafından, temerrüt nedeniyle oluşan pozisyon açığını kapatmak ve aynı gün valörlü (T+0) işlem yapılmak üzere kıymetin niteliğine göre ilgili Piyasa'ya emir iletilebilir. Emrin gerçekleştirilebilmesi için takas borcu karşılığı bloke edilen alacaklarının yanı sıra üyenin işlem teminatı ve garanti fonu katkı payı tutarları kullanılabilir.

- (6) Nakit yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde, direkt nakit borç kapatma hesabına EFT ile yapılan ödemelerde ilgili tutarın Takasbank'ın TCMB nezdindeki TIC hesabına geçiş saati, Takasbank nezdindeki hesaplardan borç kapatma yapılmak suretiyle yapılan virmanlarda üyenin ilgili nakit borç kapatma hesabına aktarım yapılan işlem saati esas alınır.
- (7) Menkul kıymet yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde, Takasbank sisteminde borç kapatma işleminin gerçekleştirildiği saat esas alınır. Ayrıca; MKK'dan borç kapatılması gereken menkul kıymetlere ilişkin kıymet borç kapatma işlemlerinde MKK nezdindeki takas havuz hesabına aktarıldığı saat borç kapatma saati olarak esas alınır.
- (8) Takas, repo menkul kıymet bildirim, kupon geri ödemeleri, teminat ve garanti fonu yükümlülüklerinin işbu Prosedür'de belirlenen sürelerde yerine getirilmemesi halinde temerrüt faizi uygulanır.
- (9) Özel sektör borçlanma araçlarına ilişkin menkul kıymet tercihli repo ve kesin alım satım işlemlerinde, nakit ya da kıymet temerrüdü durumunda Takasbank'ın sorumluluğu, işlem fiyatı veya kıymetin temerrüt yönetim sürecindeki satış fiyatlarından düşük olanı baz alınarak tespit edilen tutar ile bu işleme ilişkin işlem teminatı tutarının toplamı kadardır.
- (10) Özel sektör borçlanma araçlarına ilişkin menkul kıymet tercihli repo ve kesin alım satım işlemlerine ilişkin temerrüt yönetim sürecinde mağdur olan üye ile iletişime geçilerek temerrüt pazarında oluşabilecek fiyatları ve bu fiyatlardan temin edilebilecek menkul miktarını kabul edip etmediğine dair teyidi alınır. Temerrüt yönetim sürecinde mağdur olan üyenin piyasada oluşabilecek satış fiyatlarını tercih etmemesi durumunda işlem iptal edilmiş sayılabilir ya da piyasada satılmayan menkul kıymet talebi halinde mağdur olan üyeye verilebilir.
- (11) Temerrüde konu repo işlemlerinin gecelik olarak yapılmış olması halinde temerrüt yönetim süreci kapsamında alacaklı tarafa sadece mağduriyet ödemesi yapılır.

Kıymet Temerrüdü

MADDE 64- (1) Kıymet temerrütlerinde Takasbank'ın mali sorumluluğu, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar ile özel sektör borçlanma araçlarına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, kıymeti takas tarihinde teslim; takas tarihinde teslim edilememesi halinde aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde Piyasa'dan temin edilerek teslim edilmesi; bu şekilde teslimin de mümkün olamaması halinde ise aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan nakit karşılığına ek olarak teslimatın ya da ödemenin yapılacağı güne kadar hesaplanacak olan temerrüt faizinin belirlenen kısmının ödenmesi ile sınırlıdır.

- (2) Takas işlemlerinde, kıymet teslimle yükümlü üyenin temerrüdü durumunda, alacaklı üyeye Takasbank tarafından takasa konu kıymetin teslimatı esastır. Kıymet takas borçlusunun temerrüt hükümleri saklı kalmak üzere, kıymet borcu kısmen veya tamamen temin edildiği takdirde, alacak dağıtım işlemi Prosedür'ün 29 uncu maddesinin dördüncü fıkrasına göre yapılır. Kıymetin Piyasa'dan temin edilmesi sırasında Takasbank tarafından katlanılan maliyetler temerrüde düşen üyeden tahsil edilir.
- (3) Takasbank tarafından teslimi gereken kıymetin Piyasa'dan kıymet temerrüdünü takip eden işgünü içerisinde temin edilememesi durumunda, alacaklıya teslim edilemeyen kıymet miktarının bedeli ödenir. Ödenecek bedelin hesaplanmasında, temerrüde konu kıymetin ödeme gününden bir önceki işlem gününde oluşmuş ağırlıklı ortalama fiyatı esas alınır.
- (4) Kıymet temerrüdü durumunda 67 inci madde kapsamında temerrüt faizi uygulanır. Kıymet alacaklıya, teslimatın tamamı gerçekleştirilene veya nakit ödeme ile kıymet borcu tasfiye edilene kadar geçecek süre için, teslim edilemeyen kısma ilişkin olarak, tahsil edilen temerrüt faizi tutarının üçte ikisi (2/3) kadar ödeme yapılır. Hesaplanan faiz tutarının asgari temerrüt cezasının altında

kalması durumunda, hesaplanan tutar üzerinden ödeme yapılır. Bahse konu ödemeler günlük bazda hesaplanır.

- (5) Kıymet alacaklısının alacağıın Takasbank tarafından nakit olarak ödenmesi halinde kıymet borçlusunun borcu da nakde dönüşmüş olur. Kıymet teslimat borcu nakde dönüştükten sonra borçlu söz konusu nakdi Prosedür'ün 67 ve 68 inci maddeleri kapsamında hesaplanacak olan temerrüt faizi ile birlikte ödemekle yükümlüdür.

Nakit Temerrüdü

MADDE 65- (1) Yönerge'nin 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki nakit temerrütlerde Takasbank'ın mali sorumluluğu, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar ile özel sektör borçlanma araçlarına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, nakdin takas tarihinde ödenmesi; nakdin takas tarihinde ödenememesi halinde, piyasa şartları ve Takasbank'ın likidite imkânlarına bağlı olarak aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde ödeme ve buna ek olarak ödemenin yapılacağı güne kadar hesaplanacak olan temerrüt faizinin belirlenen kısmı ile sınırlıdır.

- (2) Nakit borcu kısmen veya tamamen kapatıldığı takdirde aynı gün içerisinde takas alacaklısına ödeme yapılması esastır. Nakit takas borçlusunun temerrüt hükümleri saklı kalmak üzere, nakit borcu kısmen veya tamamen temin edildiği takdirde, alacak dağıtım işlemi Prosedür'ün 27 inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrasına göre yapılır Verilen süre sonuna kadar temerrüt halini sona erdirmeyen üye için temerrüt tarihini takip eden iş günü sonuna kadar Takasbank tarafından aynı gün valörü ile (T+0) nakit yükümlülüğü karşılığı blokede bulunan kıymetlerin satışı yapılmak üzere Piyasa'ya emir iletilir. Yükümlülüğün sonlandırılabilmesi için üyenin teminat ve garanti fonu tutarları kullanılabilir.
- (3) Nakit temerrüdü durumunda iş bu prosedürün 67 inci maddesi hükümleri uyarınca temerrüt faizi uygulanır. Nakit teslimat alacaklısına, nakit teslimatın tamamı gerçekleştirilene kadar geçecek süre için, teslim edilemeyen kısma ilişkin olarak, tahsil edilen temerrüt faizi tutarının üçte ikisi (2/3) kadar ödeme yapılır. Hesaplanan faiz tutarının asgari temerrüt cezasının altında kalması durumunda, hesaplanan tutar üzerinden ödeme yapılır. Bahse konu ödemeler günlük bazda hesaplanır.
- (4) Nakit teslimat borçlusu söz konusu nakdi Prosedür'ün 67 ve 68 inci maddeleri kapsamında hesaplanacak olan temerrüt faizi ile birlikte ödemekle yükümlüdür.

Temerrüt Faizi

MADDE 66- (1) Prosedürde yer alan takas, repo menkul kıymet bildirim, kupon geri ödeme, teminat ve garanti fonu yükümlülüklerini belirlenen saatten sonra yerine getiren üyelere temerrüt faizi, yasal yükümlülükleri ile birlikte tahsil edilir.

- (2) Temerrüt faizinin hesaplanmasında, temerrüde düşülen tarih ile yükümlülüğün yerine getirildiği tarih arasındaki süre dikkate alınır. Şu kadar ki, takas tarihinde belirlenen son saatten sonra ancak aynı gün yerine getirilen yükümlülükler için temerrüt faizi katsayısı farklılaştırılabilir.
- (3) Temerrüde düşen üyeye, yerine getirilmeyen yükümlülük tutarının; BİAŞ Repo Ters Repo Pazarı, TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının, aşağıdaki tabloda yer alan katsayılar esas alınarak hesaplanacak tutarı kadar temerrüt faizi uygulanır.

YÜKÜMLÜLÜK TÜRÜ	SAAT ARALIĞI	KATSAYI
NAKİT / KIYMET (TL – USD - EUR)	16:46-17:00 (17:00 dahil)	0,25
	17:01-17:30 (17:30 dahil)	0,50
	17:31 den sonra aynı gün valörüyle	3
	Valör tarihinden sonra	3
Repo İşl. Konu Menkul Kıymet Bildirimi	15:00'den sonra (15:00 dahil)	0,05
	16:46-17:00 (17:00 dahil)	0,25
	17:01-17:30(17:30 dahil)	0,5

Repo-Ters Repo Pazarı ve Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı Kupon Geri Ödemeleri	17:31'den sonra aynı gün valörüyle	3
	Valör tarihinden sonra	3

- (4) Tahsil edilecek temerrüt faizlerine alt ve üst sınır uygulanır. Aynı gün içerisinde yerine getirilmeyen yükümlülüklerde üst sınır uygulanmaz.
- (5) Hesaplanan temerrüt faizi belirlenen alt sınır tutarından az ise; belirlenen alt sınır tutarı tahsil edilir. Hesaplanan temerrüt faizi belirlenen üst sınırdan fazla ise; belirlenen üst sınır tutarı tahsil edilir.
- (6) Asgari ve azami temerrüt faizine ilişkin tutarlar, Piyasa koşulları doğrultusunda Maliye Bakanlığı tarafından her yıl ilan edilen yeniden değerlendirme oranı da dikkate alınarak belirlenir ve uygulama öncesinde üyelere duyurulur.
- (7) Takasbank, borcun kısmen veya tamamen ifa edilmemesinden dolayı temerrüt faizini aşan bir zarara uğramışsa, bu zarar temerrüde düşen Üye tarafından tazmin edilir.
- (8) Temerrüde düşülen yükümlülük yabancı para cinsinden ise; nakit veya menkul kıymetin TL değeri, TCMB tarafından ilan edilen ilgili valör günündeki döviz alış kuru esas alınarak bulunur. Bununla birlikte Takasbank, yabancı para cinsinden yükümlülüklerden temerrüde düşülmesi halinde her bir yabancı para için farklı belirleyebileceği katsayılar üzerinden de temerrüt faizinin hesaplanmasına karar verebilir.

Temerrüt Faizinin Hesaplanması

MADDE 67- (1) Temerrüt matrahı; nakit yükümlülükler için gecikmeli olarak kapatılan tutar olup, kıymet yükümlülükleri için gecikmeli olarak kapatılan kıymetin nominal değerinin işlem günündeki ilgili Pazar'da gerçekleşmiş olan işlem günü valörlü ağırlıklı ortalama takas fiyatı; temerrüdüne konu kıymetin ilgili günde işlem görmemesi halinde söz konusu kıymet için Takasbank tarafından belirlenen fiyat üzerinden hesaplanır.

Temerrüt faizi;

$$\text{Temerrüt Faizi} = \text{matrah} * (\text{Baz faiz}/100) * \text{katsayı} * (\text{gün}/365)$$

formülü ile hesaplanır ve varsa yasal yükümlülükler eklenir.

- (2) Yükümlülüklerin işbu Prosedür'de belirlenen son saatlerden sonra yerine getirilmesi halinde, işbu Prosedür'ün 67 maddesinin 3 üncü fıkrasında belirtilen katsayılar uygulanarak temerrüt faizi hesaplanır.
- (3) Döviz cinsinden oluşan temerrütlerde matrah, ilgili valör tarihi için TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kuru kullanılarak hesaplanır.
- (4) Pay repo pazarında matrah hesaplanırken takas günü kapanış fiyatı ve ilgili fiyatın olmaması halinde son işlem günü kapanış fiyatı esas alınır.

Tahakkuk, Bildirim ve Tahsilat

MADDE 68- (1) Temerrüt faizi ile diğer yasal yükümlülükler, üyenin geç yerine getirmiş veya ilgili gün sonunda yerine getirmemiş olduğu yükümlülükleri baz alınarak günlük olarak hesaplanır ve bulunan tutar bunu takip eden ikinci iş günü tahakkuk ettirilir.

- (2) Tahakkuk eden temerrüt faizi diğer yasal yükümlülükler ile birlikte tahakkuk tarihinden itibaren 3 iş günü içerisinde ödenir.
- (3) Tahakkuk ettirilen temerrüt faizinin bildirim üye ekranları aracılığı ile elektronik ortamda yapılır. Bildirimin elektronik ortamda gönderilmesini müteakip üyenin başkaca bir ihbar veya bildirim gerek kalmaksızın bildirim aldığı kabul edilir.
- (4) Tahakkuk ettiği halde süresi içinde üye tarafından yatırılmayan temerrüt faizi ve diğer yasal yükümlülükler, takip eden iş günü üyenin serbest hesabından Takasbank tarafından re'sen tahsil edilir. Tahsil edilemediği takdirde temerrüt yönetim sürecine ilişkin işbu Prosedür'ün 70 inci maddesi hükümleri çerçevesinde faiz ve diğer yasal yükümlülükler de tahsil edilir.

Temerrüt Yönetim Süreci

MADDE 69- (1) Takas, teminat ve garanti fonu katkı payı yükümlülüklerini zamanında yerine getirmeyen ve işbu Prosedür'de belirlenen süreler içinde Takasbank tarafından Piyasa'da yapılan işlemler sonucunda takas, teminat ve garanti fonu katkı payı borcu kapatılmayan üyenin ilgili temerrüdü MKT Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesi uyarınca Borsa, Kurul, TCMB ve ilgili üyeye bildirilir ve üyenin hesapları üzerinde her türlü işlem yapma yetkisi durdurulabilir.

- (2) Üyeye ilave olarak varsa üyeye bağlı işlemci kuruluşların da Piyasa'da işlem yapma yetkisinin kaldırılması Borsa'dan talep edilebilir.
- (3) Takasbank, temerrüde düşen üyelere ilişkin nakit işlem teminatı tutarları ve garanti fonu katkı paylarının nemalandırma faaliyetinin dışında tutulmasına karar verilebilir.
- (4) Takasbank, temerrüde düşen üye hakkında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri çerçevesinde, sadece bunlarla sınırlı olmamak üzere, aşağıdaki önlemlerin bir ya da birkaçını uygulayabilir. Şu kadar ki temerrüt yönetim araçlarının kullanımında temerrüdün nedeni ve piyasalara etkileri göz önünde bulundurulur.
  - a) Temerrüde düşmemiş müşteri hesaplarındaki açık pozisyonların, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 26 ncı maddesi uyarınca teminatlarıyla birlikte tamamen ya da kısmen temerrüde düşmeyen bir üyeye taşınması;
  - b) Temerrüde düşen üyenin kendi portföyüne ve kendisine bağlı teminat açığı bulunan müşteri hesaplarındaki nakit dışı teminatları ve garanti fonu katkı paylarının nakde çevrilmesi;
  - c) Üyenin diğer piyasalardaki işlem teminatı fazlalıklarının kullanılması,
  - ç) İlgili Piyasa'da riskinin bulunmaması kaydıyla, üyenin diğer piyasalardaki garanti fonu katkı paylarının kullanılması,
  - d) Temerrüde düşmemiş üyelere ait garanti fonu katkı paylarının kullanımı için Yönerge'nin 46 ncı madde uyarınca hareket edilmesi,
  - e) Müşterilerin pozisyonlarının ve teminatlarının gerektiğinde re'sen veya müşterilerin talebiyle temerrüde düşen üyenin rızası aranmaksızın diğer üyelere taşınması,
  - f) Pozisyonların re'sen kapatılması,
  - g) Aynı tarafla olan borç, alacak, pozisyon, teminat, hak ve yükümlülüklerin netleştirilmesi.
- (5) Takasbank tarafından temerrüde düşen üye hakkında bu Prosedür'de yer alan temerrüt hükümlerinin ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin Beşinci Bölümü hükümlerinin tatbiki sonrasında oluşan ve temerrüde düşen üyeye ait teminat ve garanti fonu katkı paylarıyla karşılanamayan açıklar Takasbank ve diğer Üyelerin zararı olarak tanımlanır ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan sıra ile üstlenilir. Temerrüde düşen üyeden daha sonra yapılacak tahsilatlar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin beşinci fıkrası uyarınca dağıtılır.
- (6) Takasbank, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 36 ncı maddesi çerçevesinde karşılanmış risklere tahsis edilen sermayenin temerrüt nedeniyle kullanılması durumunda eksilen miktarı, bir ay içinde tamamlar. Bir yıllık sürede bu şekilde tamamlanacak tahsis edilen sermaye miktarı dönem başında belirlenen miktarı aşamaz. Eksilen sermayenin tamamlanmasına kadar geçecek bir aylık sürede tekrar temerrüt yaşanması halinde varsa tahsis edilen sermayeden arta kalan kısım kullanılır. Yetersiz kalan bölüm için temerrüde düşmemiş üyelerin garanti fonuna başvurulur. Sermayenin yeniden tamamlanması, kullanılmış garanti fonu katkı paylarının iadesini gerektirmez.

Takasbank Temerrüt Komitesi

MADDE 70- (1) Temerrüt faizi tahakkuk eden üye, temerrüdün takas, ilgili merkezi saklama sistemi veya ödeme sisteminden kaynaklanan nedenlerle kendi kusuru olmaksızın ortaya çıktığı veya temerrüt faizi hesaplamasında maddi hata yapıldığı gerekçeleri ile Takasbank nezdinde itiraz edebilir.

- (2) İtirazlar bir yazı ve ekinde itiraza ilişkin belgeler ile temerrüt tahakkuk tarihinden itibaren en geç 5 iş günü içerisinde yapılır.
- (3) Temerrüde düşen üyenin itirazı, Merkezi Takas Yönetmeliğinin 35 inci maddesi çerçevesinde Takasbank bünyesinde oluşturulan Temerrüt Komitesi tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

- (4) Üye tarafından yapılan itirazın haklı bulunması durumunda temerrüt faizi uygulanmaz, tahsil edilmiş olması halinde ilgili tutar üyeye iade edilir.
- (5) İtirazın reddi durumunda ise, karar bir yazı ile ilgili üyeye bildirilir.
- (6) İtiraz, temerrüt faizinin süresi içerisinde ödenmesini durdurmaz.

Mağduriyet Ödemesi

MADDE 71- (1) Taahhüdünü yerine getirmede temerrüde düşen üye nedeniyle takas günü kendisine teslim veya ödeme yapılamayan üyeye beşinci fıkrada yer alan koşullarda mağduriyet ödemesi yapılır. Ancak aynı gün içerisinde gecikmeli olarak yapılan teslim ve ödemeler için mağduriyet ödemesi yapılmaz.

- (2) Mağduriyet ödemesi yapılması için üye talebi aranmaz. Ancak, mağduriyet ödemesi almak istemeyen üyenin, bu talebini yazılı olarak Takasbank'a bildirmesi halinde kendisine ödeme yapılmaz.
- (3) Temerrüde düşen Üye nedeniyle kendisine ödeme veya teslim yapılamayan üyeye gecikilen günler karşılığı olarak, temerrüde düşen üyeden tahsil olunan temerrüt faizinin 2/3'ü mağduriyet ödemesi olarak ödenir. Temerrüt faizi tahsil edilmemesi halinde herhangi bir mağduriyet ödemesi de yapılmaz. Mağduriyet tutarları günlük bazda hesaplanır.
- (4) Mağduriyet ödemesi üyelerin Takasbank nezdindeki serbest cari hesaplarına yapılır.
- (5) Mağduriyet ödemesinin yapılabilmesi için;
  - a) Temerrüde düşen üyenin yazılı itirazda bulunmuş olması halinde itirazının geçersiz kabul edilerek temerrüt faizinin tahsiline karar verilmiş olması,
  - b) Temerrüdün Borsa, Takasbank, MKK ve TCMB sisteminde oluşan sorunlardan kaynaklanmaması,
  - c) Alacaklı üyenin, takas yükümlülüklerini zamanında yerine getirmiş olması gerekir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

MKT Hizmeti Verilmeyen Kıymetlerde Temerrüt İşlemlerine İlişkin Esaslar

Genel esaslar

MADDE 72- (1) Aşağıdaki durumların varlığı halinde, başkaca bir ihbara gerek kalmaksızın ilgili üyenin temerrüde düştüğü kabul edilir ve temerrüt hükümleri uygulanır.

- a) Takas işlemlerine ilişkin yükümlülükler ile kupon geri ödemelerine ilişkin yükümlülüklerini bu Prosedür'de belirlenen süreler içerisinde yerine getirilmemesi,
  - b) Takasbank tarafından hesaplanan gün içi ve gün sonu teminat tamamlama yükümlülüklerinin işbu Prosedür'de belirlenen süreler içerisinde yerine getirilmemesi,
  - c) Repo karşılığı menkul kıymet bildirim yükümlülüğünün üye tarafından işbu Prosedür'de belirlenen süreler içerisinde yerine getirilmemesi.
- (2) Takasbank'ın MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlere ilişkin temerrütlerde sorumluluğu takas için alınan teminatlarla sınırlıdır.
  - (3) Yükümlülüklerini takas tarihinde belirlenen saatlerden sonra yerine getiren veya takas tarihinde yerine getirmeyerek izleyen günlerde yerine getiren üyelerden temerrüt faizi tahsil edilir.
  - (4) Nakit yükümlülüklerin yerine getirilmesinde üyenin ilgili nakit borç kapatma hesabına aktarım saati esas alınır. Menkul kıymet yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde, MKK/Takasbank nezdindeki takas havuz hesabına aktarıldığı saat borç kapatma saati olarak dikkate alınır.
  - (5) Taahhütlü İşlemler Pazarında, Takasbank taraf olduğu işlemlerde temerrüde düşmez.

Yurtdışı Sermaye Piyasası Araçları Temerrüt Esasları

MADDE 73- (1) Yurtdışı Sermaye Piyasası Araçları işlemleri sonucunda oluşan takas yükümlülüğünü, bu Prosedürde belirlenen saatler içerisinde yerine getirmeyen üye temerrüde düşmüş sayılır.

- (2) Temerrüt matrahı; menkul kıymet için ilgili işlem gününde, temerrüde konu menkul kıymetin işlem günleri farklı ise, valör gününe en yakın olan işlem gününde gerçekleşen işlemlerin ağırlıklı ortalama takas fiyatından, nakit temerrüt matrahı ise nakit tutar dikkate alınarak hesaplanır.
- (3) Temerrüt cezası hesaplamasında bu Prosedür'ün 68 inci maddesinde verilen hesaplama kullanılır.

Temerrüt Faizi

MADDE 74- (1) İşbu Prosedür'ün 67 inci maddesi hükümleri aynen uygulanır.

Temerrüt Faizinin Hesaplanması

MADDE 75- (1) İşbu Prosedür'ün 68 inci maddesi hükümleri aynen uygulanır.

Temerrüt Halinin Sonlandırılması

MADDE 76- (1) Takas tarihinde yerine getirilemeyen nakit/menkul kıymet yükümlülüklerine ilişkin temerrüt halinin sona erdirilmesi amacıyla, Takasbank tarafından ertesi iş günü Borsa temerrüt pazarında işlem gerçekleştirilebilir.

- (2) Temerrüt halinin sona erdirilmesi amacıyla Takasbank tarafından blokeli alacaklar kullanılarak re'sen alım satım işlemi gerçekleştirilir. Alım/satım işlemlerinin üye açısından daha olumsuz fiyatlar üzerinden gerçekleşmesi halinde aradaki fark üyeden tahsil edilir. Aradaki farkın üye tarafından ödenmemesi durumunda tutar üyenin işlem teminatlarından tahsil edilir. İşlemlerin üye açısından daha olumlu fiyatlar üzerinden gerçekleşmesi halinde, yerine getirilemeyen yükümlülüğün karşılanması sonrasında kalan tutar ilgili üyeye ödenir.
- (3) Temerrüde düşen üye temerrüt halini belirlenen ve kendisine tebliğ edilen zamanda sona erdirmek zorundadır.
- (4) Temerrüdü sonlandırmak amacıyla gerçekleştirilen işlemler üyenin takas borçlarıyla netleştirilir.
- (5) Yurtdışı sermaye piyasası araçlarına ilişkin temerrüt durumunun sona erdirilmemesi halinde ise;
  - a) Yükümlülüğünü yerine getirmiş olan üye temerrüde konu işlem ile ilgili takas talimatını iptal ederek, en geç valör+1 günü saat 12:00'a kadar işlem karşılığı olan nakit ya da kıymetini muhabir banka nezdinde açılmış olan Takasbank hesabına aktarır. Temerrüde düşen üyenin de valör günü itibariyle gerçekleşmemiş işlemine ait takas talimatını valör+1 günü saat 12:00'a kadar iptal etmesi zorunludur. İlgili talimatın valör+1 günü saat 12:00'a kadar üye tarafından iptal edilmemesi durumunda, söz konusu talimat Takasbank tarafından re'sen iptal edilir. Yükümlülüğünü yerine getiren üye ilgili tutarı temerrüdü takip eden iş günü sonuna kadar Takasbank tarafından belirlenen hesaplara aktarmaz ise işlem edilmiş sayılır.
  - b) Temerrüt işlemleri takasa ilişkin teminat da kullanılarak ertesi gün valörlü olarak sonuçlandırılır. Temerrüt durumunu sona erdirmeyen üyeye ait işlem konusu menkul kıymetler Takasbank tarafından re'sen alınıp satılır.

Tahakkuk, Bildirim ve Tahsilat

MADDE 77- (1) İşbu Prosedür'ün 69 uncu maddesi hükümleri aynen uygulanır.

Takasbank Temerrüt Komitesi

MADDE 78- (1) İşbu Prosedür'ün 71 inci maddesi hükümleri aynen uygulanır.

Mağduriyet Ödemesi

MADDE 79- (1) İşbu Prosedür'ün 72 nci maddesi hükümleri uygulanır

ONUNCU BÖLÜM

Transfer İşlemleri

Genel İlkeler

MADDE 80- (1) Transfer emri:

- a) Belirli miktarda fonun sistem içerisinde katılımcılar arasında devrolunmasına ilişkin katılımcı talimatını,
  - b) Ödeme yükümlülüğünün üstlenilmesi veya yerine getirilmesi sonucunu doğuran, sistem kurallarına uygun talimatı,
  - c) Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları üzerindeki hakları kaydi olarak veya sair şekilde sistem içerisinde devretmeye yönelik katılımcı talimatını ifade eder.
- (2) Üyeler, Takasbank nezdinde saklama hesaplarında bulunan kıymetleri kendi hesapları arasında veya başka bir üye hesabına transfer edebilirler.
  - (3) Sistem üzerinden gerçekleştirilen transfer işlemleri alıcı tarafından reddedilemez ancak yeni bir transfer emri ile iade edilebilir. Ancak başka bir sistem ile bütünleşik gerçekleştirilen transfer işlemlerinde ilgili sistem kuralları geçerlidir.
  - (4) Transfer işlemlerinde talimatın onaylanarak nakdin/sermaye piyasası aracının karşı üye hesabına geçtiği an talimatın geri alınmaz olduğu andır.
  - (5) Kaydi menkul kıymet transfer işlemleri, MKK sisteminde müşteri alt hesapları arasında gerçekleştirilir.
  - (6) Üyeler arası transfer işlemleri sistemde serbest ve şartlı virman olmak üzere 2 şekilde gerçekleştirilebilir. Ayrıca, Takasbank nezdindeki hesaplardan TCMB nezdindeki başka bir banka hesabına EMKT ile kıymet aktarımı da mümkündür.
  - (7) Transfer işlemleri giriş ve onay olmak üzere iki aşamada, EMKT işlemleri ise giriş, doğrulama ve onay olmak üzere üç aşamada gerçekleşir.
  - (8) Transfer işlemlerinin üyelerin yetkilendirdiği personel adına tahsis edilen kullanıcı kodu ve şifreler ile Takasbank tarafından aşağıdaki belirtilen saatler içerisinde gerçekleştirilmesi esastır.

İşlem Türü	Saat
Aynı gün ve/veya valörlü şartlı virman talimatı işlemleri	17:05
Aynı gün ve/veya valörlü şartlı virman talimatı işlemleri (Yarım gün)	12:45
Kollektif Yatırım Kuruluşları şartlı virman talimatı işlemleri	17:00
Kollektif Yatırım Kuruluşları şartlı virman talimatı işlemleri (Yarım gün)	12:45
Kollektif Yatırım Kuruluşları serbest virman talimatı işlemleri	21:00
Kollektif Yatırım Kuruluşları serbest virman talimatı işlemleri (Yarım gün)	16:00

- (9) Zorunlu hallerde Takasbank'a yazılı talimat verilerek işlem yapılması da mümkündür.
- (10) Takasbank, üyelerin Takasbank dışındaki hesapları ile bu hesaplardan Takasbank'taki üye hesaplarına yapılacak transfer işlemleri için diğer transfer sistemleri ile entegrasyonu sağlar. Takasbank dışına yapılacak transferlerde, hesabına transfer yapılan kurumun Takasbank üyesi olması şartı aranmaz.
- (11) Özel Sektör Borçlanma Araçları transfer hizmeti MKK, EMKT transfer hizmeti ise TCMB sistemi ile entegre olarak gerçekleştirilir.
- (12) Transfer işlemlerine ilişkin süreler, ihtiyaç görülmesi halinde ilgili gün sistem kapanış saatine kadar geçerli olmak koşuluyla, Takasbank tarafından uzatılabilir.
- (13) Transfer işlemlerine ilişkin esaslar varlığın türüne ve işlem çeşidine göre Takasbank tarafından farklılaştırılabilir.
- (14) Transfer işlemlerine ilişkin içerik, format ve yöntem üyelere ayrıca duyurulur.

Serbest Virman İşlemleri

MADDE 81- (1) Üyeler, Takasbank nezdindeki saklama hesaplarında bulunan borçlanma araçlarını başka bir hesaba serbest virman talimatı ile saat 21:00'a kadar aktarabilirler.

- (2) Serbest virman talimatı üyenin Takasbank nezdindeki çıkış yetkisi olan depo hesabından diğer bir üyenin giriş yetkisi bulunan depo hesabına kıymet aktarımı için verilebilir.
- (3) Fonların Piyasa'da gerçekleştirdiği satış işlemlerine ilişkin virman kayıtları sistem tarafından otomatik olarak oluşturulur. Oluşturulan kayıtların fon adına işlem yapmaya yetkili kullanıcılar tarafından doğrulanması ve onaylanmasını takiben virman gerçekleşir.
- (4) Ödünç işlem teminat iadesi, hatalı virman, borsada işlem görmeyen bir kıymetin virmanı, değişim ihalesi ve diğer virman talepleri, fon tarafından gönderilen gerekçeli virman talimatının Takasbank tarafından onaylanmasını takiben tamamlanır. Takasbank gerekli görmesi halinde, değişim ihalesi karşılığı kıymetin hesaba gelmemesi, hatalı virman olmadığının tespiti, borsada işlem gören bir kıymet ile borsa dışında işlem yapılması ve benzeri durumlarda işlemi reddedebilir.

Şartlı Virman İşlemleri

- MADDE 82-** (1) Nakit ve menkul kıymet transferleri sistem üzerinden, teslim karşılığı ödeme prensibi çerçevesinde, eşanlı olarak gerçekleştirilir.
- (2) Şartlı virman işlemine konu nakit transferi üyelerin Takasbank nezdindeki nakit hesapları arasında; menkul kıymet transferleri ise saklama bakiyesinin bulunduğu sistem üzerinde gerçekleşir.
  - (3) İşlem iptal son saatine kadar tek taraflı olarak sisteme girilmiş ancak eşleşmemiş işlemler sistem tarafından iptal edilir. Karşılıklı olarak girilmiş ve eşleşmiş olan kayıtlar ise girilen gün dahil olmak üzere 3 iş günü sistemde tutulur.
  - (4) İşleme taraf olan her iki üye tarafından sisteme iletilen talimatlar otomatik olarak eşleştirilir. İşlem, taraf olan üyelerin borçlarını kapatmalarını takiben gerçekleşir.
  - (5) Şartlı virman girişi esnasında bulunan seçeneklerden birinin (Borsa dışı/Borsa içi) tercih edilmesi teknik imkansızlık nedeni ile (Piyasa bazında ayrıştırılmadığından) zorunlu olup, yapılan seçim işlemler ve ücretlendirme açısından şartlı virman işlemi borsa içi işlem olarak değerlendirilecektir.
  - (6) Sisteme ileri valörlü şartlı virman talimatı iletilebilir. Talimatlar sisteme tanımlandıkları tarihte eşleşir, valör tarihinde gerçekleşir.

Şartlı Virman Yöntemleri

- MADDE 83-** (1) Şartlı virman işlemleri; normal ve parçalı olarak gerçekleştirilebilir. Normal şartlı virman talimatları ile zincir işlemleri oluşturulabilir.
- a) Normal şartlı virman işlemi, üyelerin nakit ve menkul kıymet yükümlülüklerini yerine getirmesiyle eş zamanlı olarak tek parçada gerçekleşir.
  - b) Parçalı şartlı virman işleminin gerçekleşebilmesi için; her iki tarafın da talimat girişinde parçalı işlem alternatifini tanımlaması ya da parçasız olarak girilen işlemlerin daha sonra işlemin her iki üyesi tarafından parçalı hale getirilmesi gerekir.
  - c) Parçalı şartlı virman işlemi, nakit ve menkul kıymet olarak yerine getirilen yükümlülük oranında parçalı olarak gerçekleşir.
  - d) Bir şartlı virman işlemi karşılığında alacaklı olunan nakit/menkul kıymet ile başka bir şartlı virman işlemine ait nakit/menkul kıymet borcun kapatılması amacıyla zincir kurulabilir. Zincir kuran üye, net bakiye üzerinden yükümlülüklerini yerine getirerek işlemlerin tamamlanmasını sağlar.

EMKT İşlemleri

- MADDE 84 -** (1) Takasbank ile sözleşme imzalayarak TETS üyesi olan aracı kurumlar;
- a) Takasbank nezdindeki hesaplarından TCMB, TCMB nezdinde hesabı bulunan başka bir banka veya MKK nezdindeki hesaplara kıymet transferi gerçekleştirebilirler.
  - b) TCMB katılımcısı bir banka ile ödeme karşılığı teslim ilkesi çerçevesinde kıymet alış/satış işlemi yapabilirler.

- (2) TETS üyesi olmayan aracı kurumlar ise; sadece bu maddenin 1 inci fıkrasının (a) bendinde belirtilen işlemi gerçekleştirebilirler.
- (3) Bankalar, Takasbank nezdindeki hesaplarından TCMB veya MKK nezdindeki kendi hesaplarına kıymet transferi gerçekleştirebilirler.
- (4) EMKT aracılığı ile menkul kıymet aktarım işlemleri saat 17:15'e kadar gerçekleştirilebilir. Ancak, TCMB tarafından belirlenen ödeme karşılığı teslim işlemleri çerçevesinde yapılacak nakit aktarımları Takasbank tarafından belirlenen EFT son çıkış saatine kadar gerçekleştirilebilir.
- (5) EMKT son saati Merkez Bankası sistemi açık olduğu sürece, gerekli hallerde Takasbank tarafından uzatılabilir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Saklama ve Hak Kullanım İşlemleri

Saklama Hizmeti

- MADDE 85-** (1) Üyelik şartlarını yerine getirerek Takasbank üyesi olan kurumlar saklama hizmeti alabilirler.
- (2) Takasbank nezdindeki üye hesaplarında bulunan borçlanma araçları niteliğindeki sermaye piyasası araçları bakiyeleri üye bazında amaçlarına göre detaylandırılan farklı depo hesaplarında ve Takasbank mal varlığından ayrı olarak izlenir.
  - (3) Saklama hizmeti Takasbank tarafından aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde sunulur.
    - a) DİBS, kira sertifikası ve likidite senedi saklama hizmetine ilişkin esaslar;
      - i. Müşteri teminatları dışındaki bakiyeler Takasbank'ın TCMB nezdindeki hesabında toplu olarak saklanır.
      - ii. Müşteri hesaplarından teminat olarak verilen kıymetler ise, MKK nezdinde Takasbank hesabı altında ilgili piyasa adına açılan müşteri hesaplarına bağlı Rehin Alınan Kıymetler Alt Hesaplarında (RHNA) takip edilir.
      - iii. Takasbank tarafından gerek görülmesi halinde; MKK nezdinde müşteri alt hesabı açılarak da saklama hizmeti verilebilir.
    - b) ÖSBA saklama hizmetine ilişkin esaslar;
      - i. MKK nezdinde kaydi olarak ihraç edilen ve kolektif yatırım kuruluşları tarafından kesin alışı yapılan ÖSBA'lar MKK sisteminde Takasbank üyesi altında ilgili kolektif yatırım kuruluşu adına açılan hesaplarda izlenir.
      - ii. Yatırım kuruluşlarının ilgili mevzuat çerçevesinde borsa dışında müşterileri ile gerçekleştirdikleri repo işlemleri karşılığı bloke edecekleri ÖSBA'ları, Takasbank'ın MKK nezdinde açılmış olan hesabına aktarılır. Aktarılan kıymetler Takasbank nezdinde üye hesaplarına bağlı olarak açılan ilgili depo hesabında takip edilir.
  - (4) T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilmiş olan ve Takasbank nezdinde saklamada bulunan kuponlu menkul kıymetleri ayırtırmak veya ayırtırılmış menkul kıymetleri birleştirmek isteyen aracı kurumlar ve kolektif yatırım kuruluşlarının yazılı talepleri, TCMB tarafından belirlenen uygulama esasları çerçevesinde Takasbank tarafından gerçekleştirilir.
  - (5) Üyeler, Takasbank nezdindeki saklama hesapları üzerinde gerçekleştirilen işlemler ile bakiyelerini anlık olarak sorgulayabilirler.

Hak Kullanım İşlemleri

MADDE 86- (1) Takasbank nezdinde saklanan borçlanma araçlarının hak kullanım (itfa/kupon ödemesi) işlemleri Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

- a) Borçlanma araçları itfa ve/veya kupon bedellerinin; Türk Lirası ve döviz olarak ödenmesi halinde ödemeler üyenin Takasbank nezdindeki hesabına, altın olarak ödenmesi halinde ise ödemeler üyenin Borsa İstanbul A.Ş. Kıymetli Madenler ve Taşlar Piyasası nezdindeki hesabına yapılır.

- b) Teminat olarak Takasbank nezdinde bulunan borçlanma araçlarına ilişkin itfa ve kupon bedelleri ilgili teminat hesaplarına ödenir.
- c) Repo Ters Repo Pazarı, Pazarlıklı Repo Ters Repo Pazarı ve Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı'nda ters repo yoluyla elde edilen menkul kıymetlere yapılan kupon ödemeleri Takasbank sistemi üzerinden repo yapan üyeye aşağıdaki şekilde geri ödenir:
- Repo Ters Repo Pazarı ve Pazarlıklı Repo Ters Repo Pazarında gerçekleştirilen işlemler için; kupon bedeli Takasbank tarafından repocu üyenin öncelikle R1BLA bloke hesabına, üyenin takas borçlarını kapatmasını takiben serbest cari hesabına herhangi bir talimata gerek olmaksızın aktarılmaktadır.
  - Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı'nda gerçekleştirilen işlemlerde, işleme konu menkul kıymetlerin Takasbank nezdinde bloke edilmemesi sebebi ile, ters repo yapan üye kupon bedeli kadar borçlandırılmakta, ters repocu üyenin yükümlülüğünü yerine getirmesi ile birlikte kupon bedeli repocu üyenin R2BLA bloke hesabına, repocu üyenin takas yükümlülüklerini yerine getirmesini takiben serbest cari hesabına aktarılmaktadır. Kupon geri ödemelerini bu Prosedürde belirlenen saatler içerisinde yapmayan üyeler temerrüde düşmüş sayılır.

Ters repocu üyenin kupon bedelini ödememesi durumunda, ilgili tutar repocu üyenin serbest cari hesabına aktarılamayacak olup, Takasbank'ın ilgili ödemenin yapılmamasında herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır.

ONİKİNCİ BÖLÜM

Repo Bildirim ve Depo Devir İşlemleri

MADDE 87- (1) Aracı kurum ve bankaların borsa dışında müşterileri veya diğer aracı kurumlar ve bankalar ile yapacakları repo-ters repo işlemlerine ilişkin Takasbank'a yapılacak bildirimler ile depo devir işlemleri, Bankalarca Yapılacak Repo Ve Ters Repo İşlemlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik ve Aracı Kurumlar Tarafından Yapılacak Repo Ve Ters Repo İşlemlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (III-45.2) çerçevesinde yürütülür.

(2) Bildirim ve depo şartları üyelere ayrıca duyurulur.

(3) TCMB hariç üyeler, borsa dışında müşterileri veya diğer aracı kurumlar ve bankalar ile yapmış oldukları repo ve ters repo işlemleri ile daha önceki günlerde yapılan işlemlerden vadesi bozulan (kırk vade) işlemlerini 10:30'a kadar Takasbank'a bildirmek zorundadırlar. Takasbank'a yapılan bildirimlerde aykırılık bulunması halinde, Takasbank'ın herhangi bir sorumluluğu bulunmayıp, denetim otoritesine karşı sorumluluk bildirim yapan üyeye aittir.

(4) TCMB ile Açık Piyasa İşlemleri çerçevesinde yapılan işlemler bildirim kapsamına dahil edilmez.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vade Kırma ve Özsermaye Halleri

Vade Kırma

MADDE 88- (1) Gerek repo yapan gerekse ters repo yapan taraflardan herhangi birinin yazılı olarak bildirimde bulunması kaydıyla vadesine 15 günden daha uzun süre kalan Pay Senedi Repo Pazarı'nda yapılan işlemlerin vadesi kırılabilir.

(2) Gerek repo yapan gerekse ters repo yapan taraflardan herhangi biri tarafından aşağıdaki şartların varlığı halinde vadesine 15 günden daha kısa süre kalmış repo işlemlerinin vadesi bir defaya mahsus olmak üzere kırılabilir.

- Genel kurul çağrısı yapılan ortaklıklara ait payların konu olduğu repo işlemlerinin vadesi, yeni vade tarihi genel kurul tarihinden bir iş günü öncesi olmak üzere kırılabilir.

- b) Rüçhan hakkı kullandırılarak bedelli sermaye artırım kararı alınmış ortaklıklara ait payların konu olduğu repo işlemlerinin vadesi, sermaye artırım başvurusunun Kurul tarafından onaylandığına ilişkin duyurunun KAP'ta yayınlanmasını takip eden ilk iş gününden itibaren kırılabilir.
- c) Kâr payı dağıtma kararı veren ortaklıklara ait payların konu olduğu repo işlemlerinin vadesi, kâr payı dağıtımına ilişkin duyurunun KAP'ta yayınlanmasını takip eden ilk iş gününden itibaren kırılabilir.
- (3) Birinci ve ikinci fıkra kapsamında vade kırımı en az 4 iş günü önceden bildirimde bulunulması kaydıyla yapılır.
- (4) Vadenin kırılmasına ilişkin yeni işlem oluşturulurken faiz tutarı ve stopaj tutarı yeniden hesaplanır.
- (5) Işlemin her iki tarafının yazılı bildirimde bulunması halinde repo işlemlerinin vadesi herhangi bir şart aranmaksızın vadesi en erken 1 iş günü olacak şekilde kırılabilir.
- (6) Vade kırma talebinde bulunan taraf talebini Takasbank tarafından formatı duyurulan "Pay Senedi Vade Kırma Talep Formu"nu kullanarak yeni bitiş valörü ile birlikte Takasbank'a bildirir. Talep doğrultusunda yeni işlem oluşturulur ve orijinal işlem iptal edilerek taraflara yeni işleme ilişkin bilgiler bildirilir.
- (7) Ortaklara rüçhan hakkı kullandırılmayan bedelli sermaye artırımını, devralma veya devrolma suretiyle birleşme, bölünme, yatırım kuruluşunun veya ihra ının iflası vb. diğer zorunlu hallerde Genel Müdür belli bir payın ya da tüm payların konu olduğu açık repo işlemlerinin vadesini herhangi bir süre şartı olmaksızın değiştirebilir.
- (8) Repo işleminin vadesinin bu maddede belirtilen nedenlerden herhangi biri nedeniyle kırılması sonucu yeniden hesaplanan faiz, stopaj ve borsa payına ilişkin olarak işlem taraflarının hak ve yükümlülükleri normal bir repo işleminden doğan hak ve yükümlülükler çerçevesinde devam eder.
- (9) Aynı gün birden fazla sermaye hali olması halinde Takasbank mevcut sözleşmelerin vadesini kırabilir.

 zsermaye Halleri

MADDE 89- (1) Repo işlemlerine konu paylarda, bedelsiz sermaye artırımını, sermaye azaltımı, kar payı ödemeleri ve ortaklara rüçhan hakkı kullandırılan bedelli sermaye artırımını şeklinde  zsermaye halleri olması halinde uygulanacak kurallar ile vadesi gelmemiş işlemlerin takas bakiyelerinin nasıl değiştirileceğine ilişkin esaslar aşağıda yer almaktadır.

A. Ortaklara Rüçhan Hakkı Kullandırılan Bedelli Sermaye Artırımı

- i. şirketin bedelli sermaye artırım başvurusunun Kurul tarafından onaylandığına ilişkin duyurunun KAP'ta ilan edilmesi sonrasında bedelli sermaye artırım başlangıç tarihinden 4 iş günü öncesine kadar vade kırma talebinde bulunulmayan işlemler için tarafların bedelli sermaye artırımına ilişkin Takasbank tarafından belirlenmiş esaslara uyacağı kabul edilir.
- ii. Buna göre işleminin devamını kabul eden repocu taraf, sermaye artırımının başlangıç tarihinde sermaye artırım bedeli kadar nakit olarak borçlandırılır. Karşı taraf ise nakit alacaklı olur. Işlemin bitiş valöründe, ters repo yapan taraf işlemdaki pay miktarına ek olarak bedelli sermaye artırımını kadar ek pay miktarını teslim etmekle yükümlüdür. Ayrıca işlemin bedelli sermaye artırım başlangıç tarihi ile bitiş valörü arasında bedelli sermaye artırım tutarı kadar artırılmış nakit ve pay yükümlülükleri işlemlerin günlük değerlemesinde ve işlem limiti karşılıklarının bloke edilmesinde dikkate alınır.
- iii. Aşağıdaki durumlarda açık repo işlemlerinin vadeleri taraflara süre vermek suretiyle Takasbank tarafından resen kırılır.
  - ✓ Bedelli sermaye artırımını kararı verilen esas sermaye sistemine sahip ortaklık paylarının konu olduğu açık repo işlemleri,
  - ✓ Kayıtlı sermaye sistemine sahip olup, bedelli sermaye artırımını sonucu verilecek payların "yeni" olması ve Pay Piyasası'nda işleme açılmayacak olması durumunda bu payın konu olduğu açık repo işlemleri.

- iv. Bedelli sermaye artırımını başvurusunun Kurul tarafından onaylandığının KAP'ta ilan edildiği tarihi takip eden iş günü henüz başlangıç valörü gelmemiş işlemler ise iptal edilir.

B. Bedelsiz Sermaye Artırımı

- i. Bedelsiz sermaye artırımına ilişkin başvurunun Kurul tarafından onaylandığına ilişkin duyurunun KAP'ta ilan edilmesi sonrasında bedelsiz sermaye artırım tarihinde, ters repo yapan taraf bitiş valöründe işlemdeki pay miktarına ek olarak bedelsiz sermaye artırım kadar ek pay miktarında borçlandırılır. Repo yapan taraf ise aynı miktarda pay kadar alacaklandırılır. Ayrıca işlemin bedelsiz sermaye artırım tarihi ile bitiş valörü arasında bedelsiz sermaye artırım tutarı kadar artırılmış pay miktarı işlemlerin günlük değerlemesinde ve işlem limiti karşılıklarının bloke edilmesinde dikkate alınır.
- ii. Bedelsiz sermaye artırımını sonucu verilecek payların “yeni” olması ve Pay Piyasası'nda işleme açılmayacak olması halinde bu payın konu olduğu açık repo işlemlerinin vadeleri taraflara süre vermek suretiyle Takasbank tarafından resen kırılır.
- iii. Bedelsiz sermaye artırımını başvurusunun Kurul tarafından onaylandığının KAP'ta ilan edildiği tarihi takip eden iş günü henüz başlangıç valörü gelmemiş işlemler ise iptal edilir.

C. Sermaye Azaltımı

- i. Sermaye azaltımına ilişkin başvurunun Kurul tarafından onaylandığına ilişkin duyurunun KAP'ta ilan edilmesi sonrasında sermaye azaltım tarihinde, ters repo yapan tarafın pay yükümlülüğü, repo yapan tarafın ise pay alacağı bitiş valöründe sermaye azaltımı oranında azaltılır. Ayrıca işlemin sermaye azaltım tarihi ile bitiş valörü arasında azaltılmış yeni pay miktarları işlemlerin günlük değerlemesinde ve işlem limiti karşılıklarının bloke edilmesinde dikkate alınır.
- ii. Sermaye azaltımı başvurusunun Kurul tarafından onaylandığının KAP'ta ilan edildiği tarihten sonraki iş günü henüz başlangıç valörü gelmemiş işlemler ise iptal edilir.

D. Kâr Payı Ödemelerine İlişkin Uygulamalar

- i. Kâr payının nakit ödenmesi halinde, ters repo yapan taraf “Kâr payı telafi tazminatı” olarak işlemin vadesinde brüt temettü tutarından stopajın düşürülmesiyle bulunan tutar kadar nakit borçlandırılır. Repo yapan taraf ise aynı tutarda alacaklandırılır.
- ii. Kâr payının tamamının veya bir kısmının pay olarak ödenmesi halinde bedelsiz sermaye artırımını hükümleri uygulanır.
- iii. Kâr payı dağıtım tarihine ilişkin kararın KAP'ta ilan edildiği tarihten sonraki iş günü henüz başlangıç valörü gelmemiş işlemler ise iptal edilir.

E. İşlemlerin Durdurulması Halleri

- (1) İşlemleri süresiz durdurulan payların konu edildiği açık repo işlemlerinin kapatılması amacıyla vade tarihinin değiştirilmesi Borsa'nın yetkisinde olup alınan karar Borsa tarafından Takasbank'a bildirilir.
- (2) Takasbank, yükümlülüklerin üye tarafından yerine getirilememesi durumunda işbu Prosedür'de yer alan temerrüt hükümlerini uygular.
- (3) Üye kod değişikliğinde ileri tarihli işlemler Takasbank tarafından iptal edilebilir.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM Çeşitli ve Son Hükümler

Ücret ve Komisyonlar

MADDE 90- (1) Takasbank'ın bu Prosedür kapsamında sunmuş olduğu hizmetlere ilişkin olarak Üyelerine uygulayacağı ücret ve komisyonlar hakkında Genel Yönetmeliğin 35 inci maddesi hükümleri uygulanır.

- (2) Prosedür kapsamındaki takas hizmetlerine ilişkin ücretler, Yönetmeliğin 61 inci maddesinde yer alan esaslar çerçevesinde belirlenerek üyelere duyurulur.
- (3) Ücret, işlemin niteliğine göre işlem esnasında veya aylık olarak tahakkuk ettirilir ve üyenin Takasbank nezdindeki hesaplarından tahsil edilir.
- (4) Tahakkuk tarihinden itibaren 3 iş günü içerisinde itiraz edilmeyen komisyon tutarı kabul edilmiş sayılır.
- (5) Süresi içerisinde ödenmeyen komisyonlar üyelerin serbest cari hesabından re'sen tahsil edilir.
- (6) TCMB'nin Takasbank nezdinde gerçekleştirdiği işlemler komisyondan muaftır.

Disiplin Hükümleri

MADDE 91- (1) Bu Prosedür'de belirlenen yükümlülükler uymayan üyeler hakkında, Yönerge ve Prosedür'de yer alan hükümlere ek olarak Merkezi Takas Yönetmeliği'nin Yedinci Bölümünde yer alan disiplin hükümleri de uygulanır.

Olağanüstü Durumlarda Alınacak Tedbirler

MADDE 92- (1) Takasbank, Piyasa takas işlemlerinin olumsuz etkileneceğini öngördüğü olağanüstü durumların varlığı halinde alınacak önlemleri belirlemeye ve uygulamaya yetkilidir. Söz konusu durumlarda Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 48 inci maddesinde yer alan tedbirleri almaya yetkilidir.

Prosedürde Hüküm Bulunmayan Hallerde Uygulanacak Hükümler

MADDE 93- (1) Prosedür'de hüküm bulunmayan hallerde Merkezi Takas Yönetmeliği ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği ve Yönerge hükümleri uygulanır.

Duyurular

MADDE 94- (1) Prosedür kapsamında yer alan hususlara ilişkin detaylar ve değişiklikler Takasbank tarafından yayımlanacak Genel Mektuplar ve Duyurular ile üyelere duyurulur.

Olağanüstü Durumlar

MADDE 95- (1) Olağanüstü durumlarda izlenecek karar alma süreçleri, teknik, işletimsel ve operasyonel yordamlar ile araçlar Takasbank tarafından hazırlanan olağanüstü durum kılavuzu ile belirlenerek üyelere duyurulur.

Sistem İş Sürekliliği

MADDE 96- (1) Sistem iş sürekliliği planı ve olağanüstü durum kuralları "Takasbank İş Sürekliliği Yönetmeliği", bu yönetmeliğe bağlı alt düzenlemeler ve süreklilik planları ile düzenlenmiştir. İş sürekliliğine ilişkin genel politika metinleri Takasbank web sitesi vasıtası ile katılımcılara duyurulur.

Sistem Kurallarında Değişiklik

MADDE 97- (1) Takasbank sistem kurallarını değiştirmeye yetkilidir. Sistem kurallarının değiştirilmesinin ilgili mevzuat uyarınca yetkili mercilerin onayına tabi kılındığı durumlarda, değişiklikler söz konusu onayı müteakip uygulamaya alınır.

- (2) Sistem kurallarında yapılacak yapısal değişiklikler Üyelerin gerekli teknik veya hukuki alt yapıyı hazırlamalarını teminen en az on beş gün önce üyelere bildirilir.

Geçici Hükümler

- MADDE 98-** (1) Piyasa'da MKT hizmeti verilmeye başlandığı tarihten sonra 1 yıllık süre boyunca teminat mektupları, teminat ve garanti fonu katkı payı olarak kabul edilebilir.
- (2) Birinci yılsonunda mevcut teminat mektupları teminat ve garanti fonu katkı payı olma niteliğini kaybeder. Üyeler bu süre içerisinde teminat mektuplarını diğer teminat türlerinden biri veya birkaçıyla değiştirmekle yükümlüdür.
- (3) Sadece Türk Lirası cinsinden teminat mektupları kabul edilecektir.
- (4) Teminat mektubunun şekli ve kapsamı Takasbank tarafından belirlenen ve üyelere duyurulan örneğe uygun olarak hazırlanmalıdır.
- (5) Takasbank limitleri dahilinde kabul edilecektir.
- (6) Teminat mektupları, kesin ve süresiz olmalıdır.
- (7) Aynı gruba veya holdinge bağlı bankaların birbirlerine verdikleri ve üyelerin bağlı oldukları grup veya holding bankalarından aldıkları teminat mektupları teminata kabul edilmez.
- (8) Mektup tesliminden önce, mektubun alınacağı banka ve mektup tutarı için Takasbank'tan opsiyon alınması gerekmektedir.
- (9) Mektuplar, Takasbank tarafından, keşideci bankanın Genel Müdürlüğü'nden, mektuba dair yazılı teyit alındıktan sonra (teyit yazısını imzalayanların imza sirküleri ile birlikte) veya Kredi Kayıt Bürosu tarafından geliştirilen "Teminat Mektubu Durum Sorgulama" sisteminden yapılan sorgulama sonucu keşideci bankada aktif risk kaydı bulunması halinde teminata kabul edilir.
- (10) Mektupların kabulü, teyidi ve sisteme girişi esnasında geçirilecek sürelerden kaynaklanabilecek üye mağduriyetleri için Takasbank sorumlu tutulamaz.
- (11) Borçlanma Araçları Piyasası teminat yükümlülüklerinin tamamı için tek bir teminat mektubu verilmesi mümkündür. Teminat mektubu tutarını aşmayacak şekilde hangi teminat türlerine kabul edileceği (İşlem Teminatı (CCP Müşteri), İşlem Teminatı (CCP Portföy), İşlem Teminatı (NCCP Müşteri), İşlem Teminatı (NCCP Portföy) ve Garanti Fonu Katkı Payı) kapak yazısında belirtilir.
- (12) Tüm teminat türleri için tek bir teminat mektubu verilmesi halinde temerrüt nedeniyle teminat mektubunun tazmin edilmesi gerektiğinde teminat mektubu tutarının tamamı tahsil edilir. Tazmin edilen teminat mektubunun yükümlülüğü aşan kısmı üyenin nakit Türk Lirası teminat hesabına aktarılır.
- (13) İşlem teminatı ve garanti fonu katkı payı değerlemelerinde, teminat değerlendirme katsayısı 1.0 (%100) teminat mektubu konsantrasyon limiti ise %75 olarak uygulanır.

MKT Üyeliği

MADDE 99- (1) Prosedür'ün yürürlüğe girdiği tarih itibariyle Piyasa'da işlem yapan doğrudan takas üyeleri, doğrudan MKT üyesi statüsü ile Takasbank'a üye olarak kabul edilir.

Muafiyet ve İstisnalar

MADDE 100- (1) Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 52 nci maddesinin 1.fıkrası kapsamında, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası doğal MKT üyesi olup, Yönerge ve bu Prosedür'de yer alan hükümlere tabi değildir.

(2) TCMB'nin işlem yaptığı menkul kıymetlere ait TCMB talimatlarına ÖKT çerçevesinde öncelik verilir.

(3) TCMB'nin taraf olduğu işlemler sonucunda ters repo ile almış olduğu menkul kıymetler Takasbank nezdinde bloke edilmez.

(4) TCMB, Piyasada gerçekleştirmiş olduğu işlemlere ilişkin yükümlülüklerini aynı gün içerisinde EFT/EMKT sistemi kapanış saatine kadar yerine getirmesi halinde temerrüt faizi ödemekle yükümlü değildir.

(5) Takasbank sistemindeki işlemler TCMB adına Takasbank tarafından da gerçekleştirilebilir.

(6) TCMB kaynaklı teknik bir temerrüt oluşması durumunda takas günü teslim veya ödeme yapılamayan üyeye mağduriyet ödemesi yapılmaz.

(7) TCMB'nin Takasbank nezdinde gerçekleştirdiği işlemler komisyondan muafıdır.

Geçici Madde 1- (1) İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipotēge dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler için % 40 olarak belirlenen “Alt Grup Limiti”, bu kıymetlerin piyasada teminat olarak kabul edilmeye başlandıkları tarihten itibaren 1 yıl süresince 100% olarak uygulanır.

Yürürlük

MADDE 101- (1) Prosedür yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

(2) Bu Prosedür’ün yürürlük tarihi itibariyle İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Borsa İstanbul A.Ş. Borçlanma Araçları Piyasası Takas ve Teminat Yönetimi Prosedürü yürürlükten kalkar.

Yürütme

MADDE 102- (1) Prosedür hükümlerini Genel Müdür yürütür.